

*Kirsten Hansen, Bård Lian, Runa Nesbakken og
Thor Olav Thoresen*

**LOTTE-Skatt – en mikrosimuleringsmodell for
beregning av direkte skatter for personer**

Rapporter I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the different research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, september 2008 Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen, skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Standardtegn i tabeller	Symbol
ISBN 978-82-537-7433-6 Trykt versjon	Tall kan ikke forekomme	.
ISBN 978-82-537-7434-3 Elektronisk versjon	Oppgave mangler	..
ISSN 0806-2056	Oppgave mangler foreløpig	...
Emne	Tall kan ikke offentligjøres	:
05.90	Null	-
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
	Foreløpige tall	*
	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
	Desimalskilletegn	,

Sammendrag

Hovedformålet med rapporten er å dokumentere skatteberegningsmodellen LOTTE-Skatt for beregning av direkte skatter for personer. Denne mikro-simuleringsmodellen er et viktig verktøy i arbeidet med å beregne effekter på skatteproveny og fordeling av inntekt og skatt ved endring i skatteregler. Finansdepartementet og politikere på Stortinget er viktige etterspørere av analyser basert på modellen. En hovedanvendelse av modellen er at den benyttes i forberedelsene av statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet. Modellen beregner de umiddelbare, direkte effektene av en skatteendring, uten atferdseffekter. LOTTE-Skatt er del av et modellsystem som også inneholder delmodellene LOTTE-Konsum og LOTTE-Arbeid. Disse modellene fanger opp henholdsvis fordelings-effekter av endringer i indirekte skatter og effekter på arbeidstilbudet av endringer i direkte skatter.

Prosjektstøtte: Skatteøkonomisk avdeling i Finansdepartementet takkes for støtte til utvikling og vedlikehold av modellsystemet LOTTE.

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning	5
2. Datagrunnlag og bearbeiding av data	7
2.1. Modellens datagrunnlag	7
2.2. Grunnlagsjobben	8
2.3. Utvalg basert på registerdata	9
2.4. Fremføringer	10
3. Skatteberegningene	12
3.1. Regelarkivet	12
3.2. Beregning av skatt – skatterutinen	12
3.3. Nærmere om skatteregler i skatterutinen	13
3.4. Marginalskatt	15
4. Resultater fra skatteberegningen og anvendelser av modellen	16
4.1. Variable fra skatteberegningen	16
4.2. Eksempler på anvendelser av LOTTE-Skatt	17
5. Hvor godt treffer LOTTE-Skatt?	22
6. Tilstøtende modeller	24
6.1. LOTTE-Konsum	24
6.2. LOTTE-Arbeid	26
7. Modul for typehushold	28
8. Avslutning	30
Referanser	31
Vedlegg	
A. Inn-variable i LOTTE-Skatt for 2005	33
B. Parametre i skattereglene i LOTTE-Skatt.....	40
C. Ut-variable fra skatteberegningen for 2005	48
Figur- og tabellregister	53

1. Innledning

Skatteberegningsmodellen LOTTE-Skatt er en viktig del av modellapparatet som Statistisk sentralbyrå (SSB) tilrettelegger for dem som utformer politikk, som politikere i Finansdepartementet og på Stortinget. I denne rapporten dokumenterer vi denne modellen, som er en del av modellsystemet LOTTE. LOTTE-Skatt har tidligere vært kjent som skatteberegningsmodellen LOTTE, men med utviklingen av to andre modellkomponenter innenfor LOTTE-familien, refererer LOTTE nå til et modellsystem med (foreløpig) tre delmodeller: LOTTE-Konsum (Benedictow, Hussein og Aasness, 2000) og LOTTE-Arbeid (Dagsvik mfl., 2008a) i tillegg til LOTTE-Skatt.

LOTTE-Skatt simulerer effekter på skatteproveny og inntektsfordeling av endringer i inntekts- og formuesskatt for personer. Til dette benyttes et data-materiale som hovedsakelig er basert på informasjon fra selvangivelser for et representativt utvalg av norske husholdninger. I disse dataene finner en informasjon om skattegrunnlag og andre personkjennetegn som er grunnlag for beskatningen. Dataene fremføres til det året en ønsker å gjøre beregninger for, og de kobles til et regelverk ved en såkalt simuleringsrutine. Modellen beregner direkte skatter for hver enkelt person som inngår i modellens datagrunnlag, for eksempel skatten som følger av regelverket for 2008. Resultatene fra en modellberegning gjøres representative for effekter på nasjonalt nivå ved at datagrunnlaget oppjusteres ved hjelp av vekter.

LOTTE-Skatt benyttes i utstrakt grad i arbeidet med å forberede statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet. For eksempel betyr det at nå (sommeren 2008) når en forbereder statsbudsjettet for 2009, bestilles det beregninger på modellen av Finansdepartementet. I dette arbeidet benyttes data for 2005, som er det siste året som en har data tilgjengelig for. Etter sommeren 2008 vil modellen oppdateres med data for 2006. Dataene for 2006 fremføres til 2009 med hjelp av vekstfaktorer. Videre etableres det et såkalt referansesystem for 2009 med basis i regelverket for 2008, som i praksis innebærer at beløpsgrenser og fradrag med mer oppjusteres med et anslag på antatt lønnsvekst, og til dels også prisvekst, fra 2008 til 2009. Frem til budsjettfremleggelsen i oktober brukes modellen til å beskrive effekter av endringer i den direkte beskatningen av personer, der referansesystemet for 2009 er sammenlikningsgrunnlaget. Det er særlig i fasen etter budsjettfremleggelsen og frem til endelig vedtatt budsjett (i desember) at partiene på Stortinget benytter modellen til å utforme og beskrive effekter av alternative budsjettforslag. Fordi modellen gir en detaljert beskrivelse av regelverket for inntektsskatten for personer, kan den håndtere de fleste typer regelendringer.

I tillegg til at LOTTE-Skatt gir prediksjoner av effekter på inntektsfordeling og proveny av endringer i skattesystemet, gir også modellen beskrivelser av effekter for husholdninger eller familier med nærmere spesifiserte kjennetegn. For eksempel kan en undersøke effekten av en bestemt endring i toppskatten for en familie med to voksne og to barn, der mor er hjemmearbeidende og far har en lønnsinntekt på 400 000 kroner. Dette kalles en typehusholdningsberegning, og er et viktig supplement til beregninger basert på det statistiske materialet. Vi vil også gi en nærmere beskrivelse av typehusholdningsberegninger i det følgende.

Modeller som LOTTE-Skatt betegnes ofte som mikrosimuleringsmodeller, siden det er effekter på mikroaktører, dvs. personer og husholdninger, som beskrives. Dette atskiller denne modellen fra andre modeller i SSB som er utviklet for å predikere effekter på mer aggregert nivå, som makromodellene MODAG (Boug mfl., 2002) og KVARTS og den generelle likevektsmodellen MSG (Heide mfl., 2004). Det er viktig å merke seg at LOTTE-Skatt gir beskrivelser av effekter som ikke reflekterer at personene endrer atferd som følge av skatteendringene. Skatteendringer påvirker atferden på mange måter, men det er spesielt viktig å ha kvalifiserte beskrivelser av hvordan skatteendringer påvirker arbeidstilbudet. For

det formålet har modellen LOTTE-Arbeid blitt utviklet, se mer dokumentasjon i Dagsvik mfl. (2007) og Dagsvik mfl. (2008a). Videre er også LOTTE-Konsum (Benedictow, Hussein og Aasness, 2000) en komponent i LOTTE-systemet. LOTTE-Konsum er en modell som primært benyttes til å beskrive fordelingseffekter av endringer i den indirekte beskatningen, dvs. endringer i merverdiavgift og særavgifter.

I alle moderne økonomier vil en finne ett eller flere analyseverktøy som LOTTE-Skatt. Den internasjonale betegnelsen er ofte "tax-benefit model". Innenfor det norske systemet er det Statistisk sentralbyrå som har som hovedoppgave å utvikle og vedlikeholde modeller av denne typen. De siste årene er det blitt lagt til rette for at Finansdepartementet, som er en viktig bruker av resultatene fra modellen, kan bruke LOTTE-Skatt selv. En versjon av modellen er lagt over på en maskin som fysisk befinner seg i SSB, men som er forbeholdt Finansdepartementets bruk av LOTTE-Skatt, via internett. Men erfaringene så langt er at bruken av modellen fortsatt i stor grad er basert på at det er medarbeidere i SSB som utfører beregningene, både for Finansdepartementet og andre brukere.

Arbeidet med å utvikle det som vi i dag kjenner som LOTTE-Skatt ble startet så tidlig som i 1969/70. Modellens navn, LOTTE, stammer fra Charlotte Koren, som var en sentral person i utviklingen av den første modellversjonen. Modellen har blitt gradvis videreutviklet, og særlig med tilgangen til bedre data har modellens prediksjonsegenskaper blitt kraftig forbedret. Et viktig steg i utviklingen av modellen var overgangen fra FORTRAN-programmering til programmering i SAS (Statistical Analysis System), som er beskrevet i Nygård (1988). Relevante tidligere modelldokumentasjoner inkluderer Rosenquist (1972), Garaas (1973), Hovland (1980), Hovland og Røyne (1982) og Lian (1991). Modellen ble sist dokumentert i form av en rapport i Arneberg mfl. (1995) og er dessuten dokumentert på elektronisk form fra og med 2006, se <http://www.ssb.no/forskning/modeller/lotte/>. Modellsystemet LOTTE, inkludert LOTTE-Skatt, er også dokumentert og presentert for et internasjonalt publikum i Aasness mfl. (1995) og i Aasness, Dagsvik og Thoresen (2007). I tillegg til at modellen benyttes i de årlige stats- og nasjonalbudsjettene, er den anvendt i en hel rekke offentlige utredninger, se for eksempel rapportene fra Barnefamilieutvalget (NOU 1996: 13)¹ og Skatteutvalget (NOU 2003: 9). LOTTE-Skatt er også anvendt i mer akademisk rettet forskning. Den er blant annet utnyttet i Thoresen (2004) og i Lambert og Thoresen (2008) til å beskrive utviklingen i skatteprogressivitet over tid.

Denne rapporten er disponert som følger. I avsnitt 2 redegjør vi for modellens datagrunnlag. Som nevnt har det vært en betydelig utvikling i tilgangen på data. I dag kan en i prinsippet bruke en totaltelling av befolkningen som datagrunnlag i modellen. I avsnitt 2 forklares det videre hvordan dataene fremføres til det året en ønsker å foreta beregninger for. I avsnitt 3 redegjøres det for hvordan datagrunnlaget i modellen er koblet sammen med et regelverk for å kunne simulere effekter av ulike skattesystemer. I avsnitt 4 vises det til hva modellen produserer i form av resultater. En viktig test på modellens egenskaper er om den kan reprodusere aggregerte tall for skatteprovenyer. Resultater fra slike tester av modellens egenskaper presenteres i avsnitt 5. I avsnitt 6 vises det til de andre modellkomponentene i LOTTE-systemet, og hvordan disse virker sammen med LOTTE-Skatt, mens typehusholdningsberegningene presenteres i avsnitt 7. Avsnitt 8 avslutter rapporten.

¹ Dette arbeidet er dokumentert i Thoresen (1998).

2. Datagrunnlag og bearbeiding av data

Hovedprinsippene bak en skatteberegningsmodell som LOTTE-Skatt er enkle. Utgangspunktet er at en med basis i informasjon om ulike skatteyttere, som inntektens størrelse og sammensetning, hvilke fradrag de har, forsørgelsesbyrde, etc., lager et program som regner ut skatten for hver person. Når et slikt system er etablert, er det som hovedregel relativt enkelt å beregne effekter av å gjøre endringer i regelverket. Det er en fordel for en slik modell at regelverket i stor grad er basert på objektive kriterier og i mindre grad på skjønn, men det setter også krav til at informasjonen (dataene) som en har tilgjengelig om personene som skattlegges er omfattende. I dette avsnittet skal vi se nærmere på datagrunnlaget i modellen.

2.1. Modellens datagrunnlag

Datakildene til modellen er i utgangspunktet datagrunnlaget til "Inntektsstatistikken for husholdninger", se <http://www.ssb.no/ifhus/om>. Husholdningspopulasjonen defineres i Statistisk sentralbyrå med data fra Det sentrale folkeregister som viktigste kilde. Inntektsopplysninger og ulike andre opplysninger om hver enkelt person i befolkningen er fremkommet ved å koble ulike administrative registre og statistiske datakilder for hele befolkningen per 31.12. i inntektsåret. Disse kildene er:

- Selvangivelsesregisteret (lønn, næringsinntekt, kapitalinntekter, pensjon med videre)
- Ligningsregisteret (skatter)
- Lønns- og trekkoppgaverregisteret (arbeidsledighetstrygd, diverse skattefrie overføringer)
- Utdanningsregisteret
- Registerdata fra:
  - NAV (barnetrygd, grunn- og hjelpestønad, kontantstøtte med videre) og FD-Trygd (sykepengar og fødselspengar)
  - Arbeids- og inkluderingsdepartementet (sosialhjelp)
  - Lånekassen (lån og stipend)
  - Husbanken (bostøtte)

Inntektsstatistikken for husholdninger har avløst Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger og personer, som var en representativ utvalgsundersøkelse, gjennomført hvert år fra 1986 til 2004. Fra 2005 ble det tatt i bruk registerinformasjon, slik at inntektsstatistikk på husholdningsnivå dekker alle husholdninger. Tabell 2.1 viser hvordan antall personer og husholdninger i LOTTE-Skatt har variert fra 1986 til 2005. Antallene øker kraftig fra 2004 til 2005 siden vi da gikk over til å benytte registerinformasjon.

Tabell 2.1. Antall personer og husholdninger i datagrunnlaget

	Antall husholdninger	Antall personer
1986	4975	14271
1987	3393	9582
1988	3423	9366
1989	3475	9324
1990	6046	16179
1991	8070	24327
1992	8104	24010
1993	6514	18404
1994	15404	41112
1995	10127	26305
1996	14110	37980
1997	14679	39504
1998	14521	38938
1999	9964	26825
2000	12919	34851
2001	28379	70964
2002	22870	59403
2003	16930	44106
2004	13131	33989
2005	216134	464465

2.2. Grunnlagsjobben

En kan ikke benytte dataene fra Inntektsstatistikken for husholdninger direkte i modellen. Dataene må tilrettelegges før de kan brukes som input til LOTTE-Skatt. Denne tilretteleggingen skjer i et eget SAS-program kalt grunnlagsjobben. Grunnlagsjobben gjøres en gang hvert år i forbindelse med oppdatering av modellen med en ny årgang av data. Men selv om modellen oppdateres, er det tidsforsinkelse i dataene i den forstand at det benyttes data i modellen som daterer seg til et par år tilbake i tid. For eksempel ble LOTTE-Skatt i august 2008 oppdatert med data for 2006.

Enheten i modellens datagrunnlag er person. Hver person er identifisert med et rekkefølgenummer, husholdningsnummer, familienummer og klasse 2-nummer, som identifiserer gifte par/gifte partnere og enslige forsørgere. I tillegg tildeles hver person en familiestatus ut fra ulike demografiske kjennetegn. Dette letter skatteberegning i forbindelse med for eksempel utregning i klasse 2 og beregning og tildeling av barnetrygd.

For hver husholdning utregnes summer for ulike skattetyper og typer av skattefradrag som husholdningen har fått på likningen. Dette brukes senere til sjekking av om det er overensstemmelse mellom den skatten som modellen gir og utliknet skatt i grunnlagsåret. Et eget sjekkeprogram merker de husholdninger som har for stor differanse mellom simulert og liknet skatt for en eller flere ulike skattetyper og typer av skattefradrag. Manuell utregning utføres for å avdekke hva differansene skyldes. Dette vil avdekke eventuelle feil i utregningen av skatt i modellen. Avvikene kan imidlertid også skyldes at det legges vekt på skjønsmessige forhold ved utregningen av skatt ved likningskontorene og at likningskontorene gjør endringer på likningen og ikke i selvangivelsen. Slike forhold kan vi ikke ta hensyn til i modellen.

Noen felter i selvangivelsen inneholder ikke tilstrekkelig informasjon for alle simuleringer som kan være aktuelle å gjøre. Da må grunnlagsdataene tilpasses dette. Et enkelt eksempel er inntektsfradrag for fagforeningskontingent. Dette fradraget var i 2005 maksimalt 1800 kroner. Dersom en ved en simulering skulle ønske å simulere at maksimalt fradrag var 2500 kroner, kan en ikke vite hva folk ville ha ført med nye regler hvis de hadde ført maksimalt beløp på 1800 kroner tidligere. Vi antar derfor under simulering at de som har krevd maksimalt fradrag i grunnlagsåret også vil kreve dette i beregningsåret. Måten å behandle dette på er på forhånd å regne ut for hver person andelen av maksimalt fradrag som er blitt anvendt og legge det inn i grunnlagsdataene. Dette betyr at vi overvurderer fradraget ved økning av maksimalt fradrag. Hvis derimot maksimalt fradrag skal reduseres, vil simuleringen bli korrekt, da alle med 1800 kroner vil få maksimalt fradrag. De med fradrag lavere enn maksimalbeløpet i grunnlagsåret, vil beholde dette fradraget i simuleringen så sant fradraget ikke overstiger det nye maksimalbeløpet.

Et annet eksempel er boligsparing for ungdom (BSU). Her lages en andel tilknyttet hver person som er under ordningen. Andelen sier hvor stor del av maksimalt skattefradrag som ble benyttet i grunnlagsåret. Under simulering antar vi at de som sparte maksimalt i grunnlagsåret også vil gjøre det ved simuleringen. De andre vil beholde samme sparebeløp som i grunnlagsåret.

På tilsvarende måte lages andel for særfradrag for alder og uførhet. I tidligere år ble det lagd andeler for lettere nedsatt ervervsevne og uvanlig store sykdomsutgifter. For disse finnes nå egne separate beløpsfelter. Beløpet for et standard særfradrag kan endres under simulering, og særfradraget bestemmes ved å multiplisere det nye maksimalbeløpet med andelen.

For kontantstøtte lages også andeler i forhold til maksimal kontantstøtte. Vi antar at andel tid som barn er i barnehage er den samme under simulering som i grunnlagsåret. I simuleringer av endret maksimal kontantstøtte multipliseres andelen med det nye maksimalbeløpet.

Bare personer som har fradrag for reiseutgifter til og fra arbeidssted som overstiger bunnfradraget, fyller ut opplysninger i tilknytning til dette i selvangivelsen. I grunnlagsjobben regner vi ut brutto reiseutgifter for de som har dette fradraget ved å summere netto reiseutgifter (oppgitt i selvangivelsen) og bunnfradraget i fradragsposten. Denne bruttostørrelsen vil være basis for simuleringen. Hvis vi simulerer en endring som medfører at flere får krav på reisefradrag, vil vi ikke få med full effekt av endringen, da fradraget øker bare for de som hadde ført fradrag i utgangspunktet. Det gir derfor mindre mening å simulere effekter av å sette ned bunnfradraget.

Foreldrefradraget i inntekt for dokumenterte utgifter for pass av barn under 12 år må også behandles særskilt. Dette fradraget kan deles mellom foreldrene slik de ønsker. Derfor utregnes en personlig andel som hver av foreldrene fikk av totalt foreldrefradrag til familien. I tillegg telles opp antall barn i familien under 12 år. Slik kan vi finne ut om foreldrefradraget benyttes maksimalt av foreldrene. Det settes en indikator for om foreldrefradraget utnyttes maksimalt eller ikke. Ved simulering fordeles parets foreldrefradrag etter den personlige andelen. Blir maksimalbeløpene for foreldrefradraget økt i forhold til grunnlagsåret, antar vi at familier hvor de i grunnlagsåret bruker foreldrefradraget maksimalt, får maksimalt fradrag, mens andre familier beholder fremført fradrag fra basisåret. Her brukes den konstruerte indikatoren fra grunnlagsåret.

Et siste eksempel er særskilt fradrag i næringsinntekt for landbruk. Dette er et fradrag som gis til hvert bruk. To personer kan drive det samme bruket og fradraget må dermed gis andelsmessig til personene. Her er det et problem at vi ikke vet hvem den andre personen er, dvs. ikke kan identifisere hvilke to personer som kan dele et fradrag. I grunnlaget regnes ut et stipulert fradrag personen hadde fått dersom han hadde vært alene om å drive gården ut fra oppgitt næringsinntekt fra jordbruk og gjeldende fradragssatser og beløpsgrenser i basisåret. Så lages en andel basert på fradrag ført i selvangivelsen delt på stipulert beløp. Denne andelen blir en variabel i grunnlagsdataene. Ved simulering beregner vi jordbruksfradraget for personen ved å bruke næringsinntekt fra jordbruk og satser og grenser i beregningsåret, multiplisert med denne andelen.

Personer som tilfredsstiller visse kriterier kan få skattebegrensning for liten skatteevne dersom skatten beregnet ut fra alternative regler blir lavere enn ved ordinær skatteberegning. Noen av disse kriteriene er basert på skjønn. Derfor antar vi at personer som har fått skattebegrensning for liten skatteevne i grunnlagsåret også skal ha mulighet for å få dette under simulering. Varige uføre med uføregrad på minst 66 prosent og personer som mottar alderstrygd, avtalefestet pensjon, etterlattepensjon og overgangsstonad vil kunne komme inn under regelen. Vi anvender en indikator knyttet til hver person som viser om personen har mulighet til skattebegrensning. Under simulering er det slik at hvis en ektefelle har krav på vurdering av skattebegrensning, skal paret vurderes samlet.

2.3. Utvalg basert på registerdata

Som vi har vært inne på ovenfor, har vi nå i prinsippet tilgang på informasjon fra alle selvangivelser i Norge. Rent teknisk er det imidlertid ikke praktisk å kjøre modellen på alle personer i Norge. Vi har derfor trukket et utvalg på ti prosent. Ved å kjøre på dette utvalget tar en skatteberegning ca. 2-3 minutter i anvendt kjøretid. En simulering på hele registeret, som består av om lag 4,6 millioner personer, tar om lag 30 minutter, gitt dagens teknologi, og det er derfor bare i spesielle tilfeller at hele registeret vil bli brukt. Ved kobling av data fra ulike kilder benyttes registrene fullt ut, slik at en alltid har mulighet til å benytte hele befolkningen. Det kan blant annet være aktuelt å bruke hele registeret når vi skal se på svært små grupper. Utvalgsusikkerheten er imidlertid liten i ti prosentutvalget fordi et utvalg på ti prosent er meget stort i statistikkteoretisk sammenheng.

Vi velger om en husholdning skal være med i utvalget eller ikke ved tilfeldig trekning. Hver husholdning vil ha ti prosent sannsynlighet for å bli med, og vekten vil bli ti for alle personer i husholdningen dersom husholdningen trekkes ut. Da det ble kontrollert at skatteprovenyene for ulike skattetyper og skattefradrag ble om lag de samme som skatteprovenyene når hele registeret ble tatt i bruk, viste det seg at det ble avvik for formuesskatter, godtgjørelsesfradrag og skatt på alminnelig inntekt. Dette skyldes enkelte rike husholdninger som hadde store formuer og aksjeutbytte. For å utjevne dette avviket har vi latt de rikeste husholdningene være sikret plass i utvalget. Disse husholdningene vil da kun representere seg selv og får dermed vekt lik én. De andre husholdningene vil trekkes med ti prosent sannsynlighet for å komme med. Det er ikke opplagt hvor en skal sette grensen i utvelgelsen av husholdninger som skal sikres plass på grunn av høye inntekter og høye formuer. For grunnlagsåret 2005 ble alle husholdninger hvor sum aksjeutbytte var over 40 millioner kroner eller hvor nettoformuen var over 200 millioner kroner tatt med. Det var 296 husholdninger som tilfredstilte dette kriteriet. Tabell 2.2 viser simulert proveny med 2005-skattesystem på grunnlagsdata for 2005 kjørt på tiprosentutvalget, sammenliknet med en beregning basert på hele registeret. Vi ser at resultatene for tiprosentutvalget samsvarer rimelig bra med resultatene for hele befolkningen. Særlig for de to tyngste komponentene i provenyet, inntektsskatt til kommunene og fellesskatt, er det stor grad av samsvar. Prosentvis avvik er størst for Finnmarksfradraget og kontantstøtten, men disse postene betyr forholdsvis lite for totalprovenyet.

Tabell 2.2. Simulerte skatter for hele registeret og tiprosentutvalget, samt avviket mellom dem. 2005

	Hele registeret Mill. kr.	Tiprosent- utvalget Mill. kr.	Avvik Mill. kr.	Avvik Prosent
Inntektsskatt til kommunene	117392	117449	57	0,0
Fellesskatt	85508	85549	41	0,0
Trygdeavgift	66139	66090	-49	-0,1
Toppskatt	14733	14805	72	0,5
Formuesskatt til kommunene	5784	5777	-7	-0,1
Formuesskatt til staten	2785	2784	-1	0,0
- BSU	418	420	2	0,5
- Barnetrygd	14033	14025	-8	-0,1
- Skattereduksjon	4290	4284	-6	-0,1
- Finnmarksfradrag	608	614	6	1,0
- Godtgjørelsesfradrag	27487	27561	74	0,3
- Kontantstøtte	2906	2940	34	1,2

2.4. Fremføringer

Den dokumenterte versjonen av LOTTE-Skatt er basert på Inntektsstatistikken for husholdninger fra 2005. Vi utfører beregninger for senere år enn grunnlagsåret og er derfor avhengige av å fremskrive datagrunnlaget til det aktuelle beregningsåret. Til dette benyttes en fremføringsmodul som fremfører persondataene fra grunnlagsåret til beregningsåret. Etter at persondataene er bearbeidet i fremføringsmodulen, kan dataene benyttes til skatteberegninger.

Det er naturligvis mange måter å fremføre dataene på. Det overordnede hensynet er at en ønsker å treffe skatteprovenyene på best mulig måte. I nåværende versjon av LOTTE-Skatt opereres det med to typer fremføringsfaktorer: faktorer som reflekterer endringer i antall husholdninger etter sosioøkonomisk gruppe og faktorer som tar hensyn til endringer i økonomiske kjennetegn. Fremføringsperioden kan deles i to: en fra grunnlagsåret til ”i dag”, og en fra ”i dag” til et gitt beregningsår. De to delene vil skille seg fra hverandre ved at det for første del av perioden kan bygges på opplysninger om realiserte verdier for enkelte variabler. For eksempel ga skattestatistikken nye tall for 2006, som ble benyttet i fremføringen fra 2005 til 2006.

Rent teknisk er det i fremføringsmodulen i modellen lagt til rette for at det kan differensieres mellom følgende kriterier når dataene fremføres:

- (i) personens sosioøkonomiske status
- (ii) inntektsintervall
- (iii) gruppe av selvangivelsesfelter som skal fremføres

For hver kombinasjon av gruppe av selvangivelsesfelter, sosioøkonomisk status og inntektsintervall tilordnes en fremføringsfaktor. Når fremføringen utføres, skal alle selvangivelsesfelter som er i den angitte gruppen, multipliseres med fremføringsfaktoren. Dette skal skje for alle personer som har sosioøkonomisk status innenfor angitt sosioøkonomisk gruppe og som faller innenfor angitt inntektsintervall.

I praksis er sosioøkonomisk status et viktigere kriterium enn inntektsintervall. Som vekstfaktor for inntekt og inntektsfradrag brukes et anslag på utviklingen i lønn per normalårsverk i perioden. For de årene vi har nasjonalregnskapstall, brukes lønnsvekst herfra. Aksjeutbytte, gevinst og tap ved salg av aksjer, renteinntekter og renteutgifter fremføres med egne vekstfaktorer. Det samme gjelder aksjeformuen og annen nettoformue. Formue av egen bolig, fritidsbolig og annen fast eiendom utenom skog fremføres med en vekstfaktor som er gitt i takseringsreglene som vedtas sammen med skattevedtakene for det enkelte år. For arbeidet til nasjonalbudsjettet og Stortinget koordineres fremføringsfaktorene i forhold til hva som ligger inne av antakelser i budsjettet for øvrig. En rekke fradrag fremføres ikke, men beregnes i skatterutinene fordi disse blir bestemt av skattereglene. Dette gjelder minstefradragene, særskilt fradrag i næringsinntekt fra landbruk, særfradrag for alder og uførhet og fiske- og sjømannsfradraget. Inntekten som minstefradraget beregnes av påvirkes av fremføringene, slik at minstefradraget endres ved en oppjustering av inntekten for de som ikke allerede er over maksimumsgrensen for fradraget.

Antall husholdninger blir fremskrevet med en faktor som avhenger av husholdningens sosioøkonomiske status (som er lik hovedinntektstakerens sosioøkonomiske status). Alle personer i en husholdning har alltid samme vekt. Dette gjelder også etter fremføring av vekten. For de årene vi har nasjonalregnskapstall, blir gruppene lønnstakere og selvstendig næringsdrivende fremskrevet med endringen i antall normalårsverk. Dette betyr at økt arbeidsledighet gir nedgang i antall husholdninger i modellen, i den forstand at alle lønnstakerhusholdninger får redusert vekt. Det betyr igjen at effekten av økt arbeidsledighet spres utover på alle personer i husholdningene. Når det gjelder gruppen trygdede, benytter vi anslag fra Statistisk sentralbyrås makromodell MODAG (Boug mfl., 2002). Det antas at fordelingen av demografiske variable utover antall husholdninger ikke endres vesentlig ved fremføringene. Endringen i antall personer i de sosioøkonomiske gruppene fra grunnlagsåret til beregningsåret medfører ikke at vi endrer fordelingen av postene på selvangivelsene for personer i disse gruppene. Implisitt innebærer denne antakelsen at fordelingen av selvangivelsespostene til personer som kommer til eller faller fra gruppene er lik fordelingen til dem som er der fra før.

Når dataene blir fremskrevet på denne måten, får vi ikke tatt hensyn til at sammensetningen av inntekter og fradrag kan ha forandret seg i perioden, for eksempel på grunn av endringer i arbeidsmarkedet, i lønnsutviklingen eller nedbetaling av gjeld. Fradragsbeløpene kan tenkes å ha en annen utvikling enn inntektspostene. Andelen av befolkningen som utnytter de enkelte fradragene kan også endre seg. Våre fremskrevne data har fremdeles i seg strukturen fra grunnlagsåret, ”blåst opp” med en gjennomsnittlig inntektsvekst. Fremskrivningen endrer ikke personens alder eller sivilstatus; en person som var 66 år i grunnlagsåret er fremdeles 66 år etter fremføring et par år inn i fremtiden. Dette betyr at en 66-åring i det året det er fremført til antas å ha den samme inntekts- og formuesstrukturen, og også samme husholdningssammensetning, som en 66-åring i grunnlagsåret. Hvis vi hadde fremført personens alder, ville det medført en antakelse om at en person som var 66 år og yrkesaktiv (med full lønn og uten pensjon) i grunnlagsåret, var for eksempel 69 år og yrkesaktiv i det året det fremføres til, som er problematisk siden de aller fleste går av med alderspensjon ved 67 år.

3. Skatteberegningene

Etter at dataene er fremført, er neste steg å beregne skatt for hver enkelt person i datagrunnlaget. Et skattesystem består av et omfattende sett av regler. I LOTTE-Skatt er regelverket fremstilt ved hjelp av to moduler, regelarkivet og skatterutinen. Regelarkivet består primært av satser og fradragbeløp for ulike skattetyper, mens det er skatterutinene som kobler satsene til datagrunnlaget ved at det her defineres skattegrunnlag og hvilke satser og fradrag som skal anvendes på ulike grunnlag. Mens regelarkivet fremstår som en relativt enkel oversikt over ulike satser og fradragbeløp, er skatterutinen et program (basert på SAS-programmering) som forenklet sagt, simulerer likningsfunksjonærens arbeid i utregningen av skatt. Kompleksiteten i det norske skattesystemet tilsier at dette er et relativt langt og detaljrikt program. I dette avsnittet presenteres disse to delkomponentene, regelarkivet og skatterutinen, nærmere.

3.1. Regelarkivet

Regelarkivet inneholder skatteregler for ulike år, samt ulike skatteregler som benyttes til å vurdere effekter av ulike forslag i forbindelse med budsjettbehandlingen. I regelarkivet vil en finne prosentsetser og beløp, som toppskattesatser, trygdeavgiftssatser, fribeløp, personfradrag, barnetrygd, m.v. En regel vil inneholde kun tall og er av den grunn enkel å endre. Hver skatteregel defineres ved et eget navn, og i praksis oppgis dette navnet når en starter en skatteberegning (en "kjøring"). Vedlegg B gir en oversikt over variablene i regelen for 2005.

LOTTE-Skatt har et fellesarkiv for historiske regler som brukerne av modellen kan benytte når de ønsker å foreta skatteberegninger. På fellesarkivet ligger i dag skatteregler for årene fra 1986 til 2008. Dette arkivet holdes hele tiden à jour med vedtatte skatteregler. I tillegg til fellesarkivet har hver bruker sitt eget regelarkiv.² Alle brukere kan overføre regler fra fellesarkivet til eget regelarkiv, og innenfor eget regelarkiv kan brukerne konstruere sine egne hypotetiske skatteregler. Blant annet etableres det hvert år i LOTTE-operatørens arkiv et såkalt referansesystem for påfølgende år med basis i regelverket for inneværende år, som i praksis innebærer at beløpsgrenser, fradrag etc. oppjusteres med et anslag på antatt lønnsvekst, og til dels også prisvekst.

3.2. Beregning av skatt – skatterutinen

Som vi allerede har vært inne på er skatterutinen kjernen i LOTTE-Skatt, siden det er her en kobler sammen data og skatteregler. Skatterutinen er fremstilt i et eget SAS-program som gjenspeiler hvordan skattesystemet er konstruert³. Det følger av dette at når en ønsker å studere endringer i skattesystemet som ikke kan representeres ved endringer i skatteregelens parametere, må en endre skatterutinen. Dette krever kjennskap til programmering i SAS og skatterutinens oppbygning. Eksempler på endringer i skattesystemet som krever endringer i skatterutinen er endringer i kriterier for å få et bestemt fradrag i inntekt (for eksempel en simulering der skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt eller liten skatteevne kun kan anvendes av pensjonister) eller endringer i skattegrunnlagene (for eksempel en simulering der barnetrygden skattes som lønnsinntekt).

I det følgende gir vi en skjematisk oversikt over de ulike "stegene" i en skatterutine. Det første steget i skatterutinen summerer selvangivelsespostene til de grunnbegrepene som brukes videre i skatteberegningen. Eksempel på dette er "lønnsinntekt totalt" som består av lønn, sykepenger, attførings- og rehabiliteringspenger, tidsbegrenset uførehetsstønad, dagpenger til lønsmottakere, skattepliktige

² Dette er særlig hensiktsmessig med tanke på at budsjettprosessen, både regjeringens vurderinger i forkant av budsjettet og opposisjonens alternativer, er unntatt offentlighet. Et slikt system ivaretar at ikke flere enn strengt nødvendig (i praksis en person i SSB) har innsyn i hvilke endringer som vurderes.

³ Gabrielsen (1992) gir en historisk oversikt over skattesystemet fram til 1992. For skattesystemet etter 1992, se Alstadsæter, Fjærli og Thoresen (2006).

naturallytelser, inntekt som gir rett til sjømannsfradrag, inntekt av barnepass i eget hjem, overskudd på utgiftsgodtgjørelser og annen inntekt av arbeid. Tilsvarende gjøres for en rekke poster fra selvangivelsene. Her summeres også antall barn som gir rett til barnetrygd.

Neste skritt i skatterutinen er at alle personer i utvalget liknes i skatteklasse 1. Først beregnes alle fradrag i inntekt, for eksempel særfradrag, minstefradrag og foreldre-fradrag. Kapitalinntekt og renteinntekt samles til egne variable. Personinntekt fra næring utregnes. For enmannsforetak innebærer det simulering av personinntekts-skjema dersom dette finnes. Deretter finner en de ulike grunnlagene for ulike skattearter: alminnelig inntekt for beregning av kommuneskatt og fellesskatt, inntektsgrunnlag for avgift til folketrygden, inntektsgrunnlag til toppskatt og nettoformue for beregning av formuesskatt. Videre beregnes skattene og deretter fradragene i skatt.

Så langt i skatterutinen har en nå funnet alle individers inntektsgrunnlag og skatter som de vil bli ilagt dersom de skattes i skatteklasse 1. Neste skritt er å likne de som har krav på å bli liknet i skatteklasse 2, det vil si ektepar/registrerte partnere og enslige forsørgere.

Datamaterialet til alle ektefeller/registrerte partnere (har krav på å kunne liknes i skatteklasse 2) aggregeres. Inntektsgrunnlag og skatter beregnes ved likning i skatteklasse 2. Til slutt velges skatteklasse for de som kan liknes i skatteklasse 2 ut fra hva som gir lavest skatt. Lik skatt gir skatteklasse 1. For ektepar/registrerte partnere som liknes i klasse 2, fordeles skatten mellom de to personene. For inntektsskattene fordeles det ut fra personens andel av parets samlede bruttoinntekt, for formuesskattene etter personens andel av parets samlede nettoformue. Dette betyr at en endring for den ene vil gi endring i skatt for begge dersom de skattes i skatteklasse 2.

3.3. Nærmere om skatteregler i skatterutinen

Siden skatterutinen er bygget opp for å beregne skattene i henhold til gjeldende skattelover og regler, vil det være en skatterutine for hvert skatteår. Innføring av skattereformer (som i 2006) er en utfordring å innarbeide i modellen. Et hovedproblem er at datagrunnlaget ofte ikke inneholder de dataene vi trenger. For simulering av skattesystemet i 2006 må en endre personinntekt og næringsinntekt og konstruere skjermingsfradrag for aksjeutbytte på basis av datagrunnlaget for 2005. I dette avsnittet gis det en oversikt over sentrale skatteregler i lys av at disse skal representeres i modellen. Fremstillingen reflekterer skattesystemet slik det er utformet på begynnelsen av 2000-tallet.

De skattene som beregnes i LOTTE-Skatt er skatt på inntekt og formue for personlige skatteyttere, som er følgende skatter:

- Formuesskatt til primærkommunene
- Inntektsskatt til primær- og fylkeskommunene
- Formuesskatt til staten
- Toppskatt til staten
- Felleskatt til staten
- Trygdeavgift til folketrygden

Forsinkelsesavgift og tilleggsskatt er ikke med i modellen, heller ikke skatt på arv og gaver, samt eiendomsskatt.

I prosessen med å beregne skattene er det også nødvendig å beregne skattefradragene, som er følgende fradrag:

- Skattefradrag for Finnmark og Nord-Troms
- Boligspareordning for ungdom (BSU)
- Skattebegrensning for lav alminnelig inntekt og liten skatteevne
- Godtgjørelsesfradrag (aksjeutbytte) (fases ut med det nye skattesystemet på plass fra og med 2006)

I tillegg beregnes barnetrygd og kontantstøtte.

Formuesskatten til stat og kommune beregnes av den delen av nettoformuen som overstiger det skattefrie bunnfradraget. Nettoformuen er likningsverdien av alle formuesobjekter eid av en person, bruttoformuen, fratrukket all gjeld. Formuesskatten til staten har tradisjonelt blitt utskrevet med stigende satser, mens formuesskatten til kommunene utgjør en fast prosent av nettoformuen fratrukket det skattefrie bunnfradraget.

Fellesskatt til staten og inntektsskatt til kommune og fylkeskommune beregnes på samme inntektsgrunnlag, dvs. alminnelig inntekt etter særfradrag, fratrukket personfradraget. Alminnelig inntekt er summen av inntektene fratrukket fradragberettigede utgifter, og eventuelle inntektsfradrag. Inntektskomponentene er lønnsinntekt, inntekt fra næringsvirksomhet, ytelser fra folketrygden og andre pensjons- og forsikringsordninger, herunder egen pensjonsforsikring, livrenter og kapitalinntekter. Kapitalinntekter er renteinntekter og gevinster ved salg av formuesgjenstander m.v. Noen inntekter er ikke inntektsskattepliktige, bl.a. barnetrygd, kontantstøtte, formuesforøkelse ved arv og gaver, bostønad fra Husbanken og en rekke ytelser fra folketrygden. Fellesskatt og inntektsskatt til kommunene øker proporsjonalt med inntektsgrunnlaget som overstiger bunnfradraget (personfradraget).

Grunnlaget for toppskatten og trygdeavgiften avviker fra grunnlaget for de andre inntektsskattene. Lønnsinntekt, beregnet personinntekt fra næring, pensjoner, livrenter i arbeidsforhold og føderåd i jord- og skogbruk danner inntektsgrunnlaget for toppskatten og trygdeavgiften, den såkalte personinntekten. Ingen inntektsfradrag gir fratrukk i dette grunnlaget. Toppskatten utskrives med progressive satser på personinntekt som overskrider fribeløpet.

Reglene om likningsmåten har innflytelse på størrelsen av inntektsskatten gjennom klasseføringen. Skatteklasser 2 omfatter ektefeller/registrerte partnere som blir liknet under ett for deres samlede inntekt og enslige forsørgere. Enslige forsørgere er skatteyttere som alene har omsorg for barn som er 17 år eller yngre, eller som forsørger eldre barn og har fått skatteklasser 2 i basisåret. Kriteriet for faktisk forsørgelse er knyttet til barnets inntekt. Når samboere har særkullsbarn, men ikke fellesbarn, blir den ene, eventuelt begge, regnet som enslig forsørger og dermed henført til skatteklasser 2, forutsatt at vedkommende har omsorg for og faktisk forsørger barnet. Dersom to samboende har felles barn, anses ingen av dem som enslig forsørger (heller ikke for eventuelle særkullsbarn). Samboere liknes alltid hver for seg for sin inntekt og formue, og har altså ikke krav på å liknes sammen i skatteklasser 2. Skatteklasser 1 omfatter særskilt liknede ektefeller/registrerte partnere, enslige som ikke har omsorg for og faktisk forsørger barn, og samboere med fellesbarn eller uten barn. Når en ser bort fra enslige forsørgere, har forsørgelse av barn og andre (enn ektefelle) ingen innflytelse på klassevalget.

Foreldrefradraget gir fradrag for faktiske utgifter til stell og pass av barn. Fradraget må kunne legitimeres og er begrenset med et beløp for første barn og et tillegg per barn utover det første. Aldersgrensen er 12 år, men kan likevel gis for barn over 12 år, forutsatt at barnet har særlig behov for omsorg og pleie.

I grunnlagsjobben lages en indikator for enslige og ektepar som kommer inn under skattebegrensingsregelen. For å komme inn under regelen, er det et krav at personen eller en av ektefellene har mottatt en av følgende ytelser fra folketrygden: Alderspensjon, uførepensjon/foreløpig uførepensjon, avtalefestet pensjon, etterlattepensjon og overgangsstønad. I tillegg tar vi med dem som har kommet inn under regelen i grunnlagsåret på grunn av liten skatteevne, selv om de har andre typer inntekter. I skatteberegningen beregnes en alternativ skatt på grunnlag av alminnelig inntekt før særfradrag og nettoformue for disse personene. Skattefradrag som følge av skattebegrensingsregelen beregnes som differansen mellom skatten beregnet ved vanlige regler og den alternative skatten. Skattebegrensning fordeles mellom ektefellene ut fra andelen av samlet skatt på alminnelig inntekt og trygdeavgift for parets.

3.4. Marginalskatt

Det er laget en rutine for beregning av marginalskatter ved økning i ulike typer inntekt, fradrag eller formue i LOTTE-Skatt. Hvis en i modellen ønsker å beregne marginalskatt på lønn for hver person i utvalget, skjer dette ved at vi først beregner skatten av den inntekten som ligger i datagrunnlaget. Så gis lønnsinntekten et tillegg på 10 kroner, og skatten beregnes på nytt. Marginalskatten fastsettes som økningen i beregnet skatt i forhold til inntektsøkningen. For et ektepar/registrert partner kan en inntektsøkning for den ene påvirke skattene for den andre. Derfor må vi se på skatteøkningen som parets får til sammen. For fellesliknede par er skatten fordelt mellom personene i forhold til deres bruttoinntekter. Ved beregning av marginalskatt er det tatt hensyn til at felles likning medfører at begge personene kan få en skatteøkning når den ene får økt inntekt. For å beregne marginalskatten for hver av personene gis derfor først den ene en inntektsøkning, og parets skatteøkning beregnes. Dette gjøres en tilsvarende skatteberegning hvor kun den andre får en inntektsøkning. For å beregne parets marginalskatt summeres skatteøkningene ved de to gjennomkjøringene av modellen og divideres med parets inntektsøkning.

4. Resultater fra skatteberegningen og anvendelser av modellen

En skatteberegning ved hjelp av LOTTE-Skatt produserer et utdatasett, bestående av den ferdig beregnede skattebelastningen og en rekke personopplysninger og informasjon om ulike formuestyper, inntektstyper, inntektsgrunnlag for beregning av ulike skatter, fradrag, etc. I vedlegg C presenteres en variabelliste med alle variablene i utdatasettet fra skatteberegningen.

I oppsettet av LOTTE-Skatt er det tilrettelagt for at modellen produserer et sett av standardtabeller. En kan få ut tabeller for totalt proveny etter skatteart samt gjennomsnittlig skatt og disponibel inntekt etter sosioøkonomisk status og husholdningstype. For mange formål er det allikevel nødvendig eller hensiktsmessig å programmere egne tabeller (ved hjelp av SAS) eller benytte ulike hjelpeprogrammer som en har tilgang til via menysystemet. I dette avsnittet skal vi se nærmere på hvilken informasjon som hentes fra en skatteberegning ved LOTTE-Skatt og gi eksempler på hvordan denne informasjonen kan benyttes for praktiske formål.

4.1. Variable fra skatteberegningen

Vi kan skille mellom to typer informasjon fra en skatteberegning. For det første er det opplysninger som er identiske med informasjon i modellens datagrunnlag, dvs. identiske med opplysninger fra Inntektsstatistikken for husholdninger. For det andre genereres det variable i modellen som følge av at det tilrettelegges for beskatning. Skatt og inntekt etter skatt er (åpenbare) eksempler på to variable som følger fra modellberegningen, men på modellens utdatasett følger det også med en rekke andre variable som benyttes for å beregne skatten i modellen.

4.1.1. Opplysninger om personer og husholdninger

Det er ikke hensiktsmessig å diskutere alle variablene som inngår i modellens utdatasett, alle variable er listet opp i vedlegg C. Vi vil fokusere på noen variable som er viktige for definisjoner av analyseenhet. Viktige personopplysninger er alder, kjønn, familiestatus, husholdningstype, sosioøkonomisk status og sivilstatus. Familiestatus defineres for skatteformål i modellen og definerer blant annet om en person er enslig forsørger eller en av personene i et ektepar. Familiestatus er en variabel som må brukes med en viss varsomhet av modellbrukerne. En person som har fått familiestatus som enslig forsørger kan godt være en pensjonist med et godt voksent "barn" som bor hjemme.

Sosioøkonomisk status forteller om vedkommende er selvstendig næringsdrivende, ansatt, pensjonist, trygdet, eller annet. En person er klassifisert som yrkesaktiv dersom lønnsinntekt og inntekt fra næringsvirksomhet til sammen er større enn gjennomsnittlig minstepensjon fra folketrygden for enslige. For å bli klassifisert som lønnstaker, må lønnen være større enn sum næringsinntekt og større enn pensjonen. I gruppen pensjonister og trygdede inngår personer som har pensjon større enn lønn eller næringsinntekt. Denne gruppen omfatter også personer som ikke er folketrygdpensjonister. Se <http://www.ssb.no/emner/05/01/selvangivelse/> og "Om statistikken" for mer om sosioøkonomisk status.

For mange formål vil det være interessant å se på resultater fra modellen med hensyn til husholdningstype. I modellen er det en slik kategorisering hentet fra Inntektsstatistikken for husholdninger, basert på følgende kategorier:

- enslig uten barn
- enslig med yngste barn under 18 år
- ektepar eller samboerpar med yngste barn under 18 år
- ektepar/samboerpar eller enslig forsørger med yngste barn 18 år eller eldre
- par uten barn
- flerfamiliehusholdning

En flerfamiliehusholdning kan være et kollektiv med flere enslige eller familier, eller det kan være flere generasjoner som bor sammen. Eksempler kan være ugifte søsken som bor sammen eller et ektepar med barn som bor sammen med den ene ektefellens foreldre.

Brukere av modellen må være spesielt oppmerksom på at det inngår personer i modellens datagrunnlag som skal være med i modellberegningene siden de betaler skatt, men som en skal være varsom med å trekke med seg i fordelingsanalyser. Det gjelder for eksempel institusjonsbefolkningen. Institusjonsbefolkning kan være personer på sykehjem, fengsler og liknende, som det vil være mindre meningsfullt å trekke med seg i en beskrivelse av husholdningenes økonomiske situasjon. Videre er fosterbarn en gruppe personer vi ikke har klart å knytte til en husholdning på grunn av problemer med adresseregisteret. Disse personene har fått sin egen husholdningstype.

4.1.2. Opplysninger om formue, inntekt og skatt

Utdatasettene inneholder detaljert informasjon om inntekts- og formuesforhold, se vedlegg C. Av ulike formuestyper presenteres verdien av bankinnskudd, verdipapirer, fritidseiendom, egen bolig og annen fast eiendom, skog samt produksjons- og konsumkapital. Likningsverdi av andelseiers del av boligselskap og samleposten "annen formue" legges til de andre postene, mens gjeld trekkes fra. Restbeløpet utgjør posten nettoformue.

Inntektspostene inkluderer lønnsinntekt, næringsinntekt og kapitalinntekt/avkastning. I tillegg kommer pensjoner, annen offentlig støtte og skattepliktige naturalytelser (fri bil, bredbånd etc.). Datasettene inneholder også skattegrunnlagene for de ulike skattetyper, som for eksempel inntektsgrunnlag for beregning av kommuneskatt og inntektsgrunnlag for toppskatt samt barnetrygd, skattebegrensning og andre skattefradrag osv.

Skattene som inngår i datasettene er formuesskatt kommune, formuesskatt stat, fellesskatt, inntektsskatt kommune, toppskatt, trygdeavgift og totale utliknede skatter.

Med utgangspunkt i inntektene og skattene beregnes disponibel inntekt. Det er naturligvis ulike måter å konstruere variabelen disponibel inntekt på. Utdatasettet fra skatteberegningen inneholder følgelig tre ulike typer definisjoner. Den mest brukte definisjonen gir variabelen inntekt etter skatt, hvor gjeldsrenter ikke er trukket fra.

4.2. Eksempler på anvendelser av LOTTE-Skatt

LOTTE-Skatt kan brukes til mange analyser. Modellens hovedanvendelse er dens rolle som beslutningsstøtte for politikerne i departementene og på Stortinget, men den brukes for forskningsformål, rapportering til Eurostat og EU og for å gi input til andre modeller i Statistisk sentralbyrå (makromodeller). Beregningene benyttes til å gi svar på ulike spørsmål om blant annet effekter på skatteprovenyet, fordelingseffekter og anslag på gjennomsnittlige skatterater for ulike typer inntekter og overføringer. I det følgende gir vi to eksempler på anvendelser av modellen. Det første eksempelet viser til en tradisjonell måte å anvende modellen på, dvs. vi viser provenyeffekter av å endre skatt på alminnelig inntekt og toppskatt. I det andre eksempelet viser vi i tillegg til provenyeffekter hvordan resultater fra modellen kan benyttes til å beskrive fordelingseffekter. Vi benytter særreglene i skattesystemet for pensjonister som illustrasjon i dette andre eksempelet.

4.2.1. Økt inntektsskatt

Inntektsskatten kan økes på flere måter. Her skal vi se på to alternativer. I det første alternativet økes skatt på alminnelig inntekt med ett prosentpoeng. I det andre alternativet økes toppskatten med ett prosentpoeng på begge nivåer for skattesatsen (og for både skatteklasse 1 og 2 og for satsene i Finnmark). Slike beregninger krever bare at det gjøres endringer i skatteregelen. Ved kjøring av skatte-

beregningen kan en be om at provenytabeller for ulike skattealternativer lages. I tabell 4.1 vises resultatene fra en slik beregning der det faktiske selvangivelsesgrunnlaget, skatterutiner og skatteregler for 2005 er benyttet.

Tabell 4.1 viser proveny for ulike skattearter og totalt proveny i de ulike skatteberegningene. Den første skatteberegningen er basert på gjeldende 2005-regler og gir et samlet skatteproveny på 243 milliarder kroner. Ved å gjøre en beregning der inntektsskatten til skattefordeling (fellesskatten) økes, blir skatteprovenyet nesten 6 milliarder høyere. Provenyvirkningen reduseres av økning av godtgjørelsesfradrag og skattereduksjon. Godtgjørelsesfradrag kan bare benyttes til å utlikne skatt på alminnelig inntekt. For personer med aksjeutbytte er full utnyttelse av godtgjørelsesfradraget i utgangspunktet 28 prosent av aksjeutbyttet. Når satsen på alminnelig inntekt øker til 29 prosent, vil godtgjørelsesfradraget øke tilsvarende som økningen i skatt på aksjeutbyttet. Fradrag for liten skatteevne (skattereduksjon) vil øke når skattenivået øker. Personer som i utgangspunktet har fått skattereduksjon, vil få skatteøkningen fullstendig kompensert med økt fradrag for liten skatteevne. Den skatten som betales er bare avhengig av nettoformue og alminnelig inntekt for personen. Noen personer som ikke hadde skattereduksjon i utgangspunktet vil få dette ved skatteskjerpelsen.

Dersom inntektsskatten i stedet økes ved å øke toppskatten, blir skatteprovenyet drøyt én milliard høyere. Effekten på skatteprovenyet blir mye lavere ved denne skatteendringen fordi bare inntekter over et visst nivå inngår i skattegrunnlaget.

Tabell 4.1. Proveny ved referanseberegning og provenyendring ved økt fellesskatt og toppskatt i 2005. Millioner 2005-kroner

	Proveny		Provenyendring	
	Gjeldende regler 2005	Fellesskatt økt med 1 %-poeng	Toppskatt økt med 1 %-poeng	Toppskatt økt med 1 %-poeng
Skatter:				
Inntektsskatt til kommunen	117449	0		2
Fellesskatt	85549	7250		1
Trygdeavgift	66090	0		0
Toppskatt	14805	2		1162
Formueskatt til kommunen	5777	0		0
Formueskatt til staten	2784	0		0
Skattefradrag:				
Boligsparing for ungdom	420	0		0
Skattereduksjon	4284	301		0
Finnmarksfradrag	614	9		0
Godtgjørelsesfradrag	27561	980		0
Utgifter:				
Kontantstøtte	2940	0		0
Barnetrygd for småbarn	100	0		0
Ordinær barnetrygd	13925	0		0
Totalt	242609	5961		1164

4.2.2. Pensjonistbeskatningen

For pensjonistene gjelder spesielle skatteregler som gir dem skattefordeler. Trygdeavgiften er lavere for pensjonister, skattebegrensingsregelen begrenser skatten til alle med pensjon fra folketrygden og det gis særfradrag for alder og uførhet. Fordelingseffekter av disse elementene ved skattesystemet har tidligere vært diskutert av Arneberg og Gravningsmyhr (1994).

I denne analysen sammenlikner en resultater fra en referanseberegning uten noen endringer i forhold til vedtatte regler, med beregninger der trygdeavgiften for pensjonister er økt til samme sats som for lønnstakere, en beregning uten skattebegrensning og en beregning uten særfradrag for alder og uførhet. Ved å sammenlikne resultatene fra slike skatteberegninger kan en finne gjennomsnittlig skattefordel for hver person, for hver av disse skattereglene og for alle skattereglene samlet.

Tabell 4.2 viser størrelsen på skattefordelene. Lavere trygdeavgift for pensjonister enn for andre og skattebegrensingsregelen gir de største skattefordelene for pensjonistene, og samlet provenyeffekt i 2005 lå rundt 4,2 milliarder kroner for hver av disse skattefordelene. Samlet skattefordel på grunn av særfradrag for alder og uførhet var til sammenligning 1,8 milliarder kroner. Ved å gjennomføre skatteberegningen der alle de tre skattefordelene for pensjonistene fjernes samtidig, blir samlet provenyeffekt 16,3 milliarder kroner. Dette tallet er høyere enn summen av provenyeffektene for hver enkelt skattefordel (som summerer seg til 10,2 milliarder kroner) fordi både økt trygdeavgift og fjerning av særfradrag gir høyere skatt og dermed større skattebegrensning når vi ser partielt på én skattefordel om gangen, mens disse fordelene av skattebegrensning fjernes når effekten av alle skattefordeler fjernes samtidig. Dette siste poenget illustrerer fordelene ved å ha et modellverktøy som sørger for at samspillet mellom ulike skatteregler blir ivaretatt.

Tabell 4.2. Størrelsen på pensjonistenes skattefordeler i millioner kroner. 2005

Trygdeavgift	4251
Skattebegrensning	4155
Særfradrag for alder og uførhet	1758
Samlede skattefordeler	16339

Det er også interessant å se hvordan verdien av en eller flere skattefordeler fordeler seg på personer i ulike grupper. Tabell 4.3 viser fordelingen av samlet skattefordel for pensjonister per husholdningsmedlem, for gruppen trygdede og pensjonister samt for hele befolkningen. Vi vurderer hvordan skatteendringen påvirker skatteendringen for hele befolkningen fordi vi på den måten også får kjennskap til hvordan pensjonister og trygdede plasserer seg i inntektsfordelingen for hele befolkningen. Personene er rangert etter bruttoinntekten inkl. skattefrie ytelser i husholdningen de tilhører omregnet til ekvivalent størrelse, dvs. den inntekten vi beregner per person ved å ta hensyn til samlet inntekt i husholdningen og hvor mange personer husholdningen består av. Ekvivalent inntekt kan beregnes på mange måter. Her har vi valgt å benytte en metode som innebærer at vi deler inntekten med kvadratrotten av antall personer i husholdningen.⁴ På den måten får vi tatt hensyn til at det er stordriftsfordeler i en husholdning. Tabellen viser gjennomsnittlig samlet skattefordel per person for hver desil for ekvivalent bruttoinntekt for de to befolkningsgruppene. Første desil er de ti prosent av personene som har lavest ekvivalent bruttoinntekt, mens tiende desil er de ti prosent av personene som har høyest inntekt. Tallene er utarbeidet ved hjelp av spesielt konstruerte hjelpeprogrammer. Husholdninger som består av institusjonsbeboere eller fosterbarn under 18 år som bor alene, er tatt ut av tabellene 4.3 og 4.5. Disse personene utgjør om lag 1,2 prosent av alle personer i Norge.

Tabell 4.3 viser at gjennomsnittlig skattefordel er om lag 10 400 kroner for trygdede og pensjonister, mens den er snaut 3 000 kroner når vi fordeler skattefordelen på hele befolkningen. Gruppen av trygdede og pensjonister består av personer i husholdninger der hovedpersonen er trygdet. Personer i husholdninger der hovedpersonen ikke er trygdet eller pensjonist, men der en annen person er det, regnes ikke med i denne gruppen. Skattefordelen for trygdede og pensjonister varierer lite med desiler, bortsett fra at skattefordelen er lavere for første desil og høyere for tiende desil enn for øvrige desiler. Bruttoinntekten er betraktelig høyere i tiende desil og differansen i presentsats for trygdeavgiften mellom lønnstakere (7,8 prosent) og trygdede (3 prosent) betyr en stor fordel for personer med høy bruttoinntekt. Det følger av dette at fordelene av både den lavere trygdeavgiften og skattebegrensningen er mindre for første desil. Fordelen av lav trygdeavgift øker med inntekten (desilene), mens fordelene av skattebegrensningen avtar med inntekten (fra 2. desil). Fordelingen av skattefordelen i hele befolkningen gir høyest tall for de tre laveste desilene, og spesielt for den andre desilen. Årsaken er at de fleste trygdede og pensjonister har lav inntekt og dermed befinner seg i de laveste desilene.

⁴ Dette er en metode som en ofte vil finne i litteraturen på dette feltet. En kan også gi ulik vekt til barn og voksne, men det har vi ikke gjort her.

Tabell 4.3. Gjennomsnittlig ekvivalent skattefordel for pensjonister per husholdningsmedlem etter desiler for personens ekvivalente bruttoinntekt¹ i 2005. Kroner

	Trygdede og pensjonister	Hele befolkningen ²
Desil ³		
1	8370	4316
2	10334	6277
3	10985	4347
4	10880	3140
5	10385	2522
6	9944	2161
7	9871	1938
8	10298	1613
9	10888	1311
10	11920	1329
Alle	10387	2895

¹ Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser

² Institusjonsbeboere og fosterbarn under 18 år som bor alene er ikke med.

³ Desilene for de to befolkningsgruppene er laget uavhengig av hverandre, slik at en pensjonist kan tilhøre forskjellig desilgruppe i de to kolonnene.

I tabell 4.4 er fordelingen av skatt ved gjeldende regler i 2005 og fordelingen av skatteendringen ved fjerning av fordelsbeskatningen for pensjonister vurdert i forhold til bruttoinntekt for personer. Populasjonen er begrenset til personer som er 17 år og eldre. I denne tabellen er institusjonsbeboere og fosterbarn på 17 år med fordi vi ser på personer og ikke husholdninger. I tabell 4.5 er det benyttet ekvivalente størrelser for bruttoinntekt, skatt og skatteendring ved fjerning av pensjonistfordelene. I og med at inntektene aggregeres over husholdningene inkluderes både voksne og barn her.

Tabell 4.4. Gjennomsnittlig skatt ved gjeldende skatteregler i 2005 og økning i skatt ved fjerning av fordelsbeskatning for pensjonister etter bruttoinntekt. Alle personer 17 år og eldre. Kroner

	Antall personer	Gjennomsnittlig skatt ved gjeldende regler i 2005	Økning i skatt ved at pensjonistfordeler fjernes
Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser i 2005			
0 - 149 999 kr.	919981	7200	5621
150 000 - 199 999 kr.	441504	25029	9687
200 000 - 249 999 kr.	423283	41988	6646
250 000 - 299 999 kr.	440847	60011	3779
300 000 - 349 999 kr.	404129	77068	2265
350 000 - 399 999 kr.	300247	93945	1625
400 000 - 449 999 kr.	194197	113779	1395
450 000 - 499 999 kr.	120715	135550	1366
500 000 - 599 999 kr.	133281	164825	1393
600 000 - 749 999 kr.	94098	213738	1269
750 000 - 999 999 kr.	62359	284826	1493
1 000 000 - 1 999 999 kr.	47710	409437	2105
2 000 000 - 2 999 999 kr.	8831	580825	3138
3 000 000 kr. og over	11910	1288243	3251
I alt	3603092	72039	4533

Tabell 4.5. Gjennomsnittlig ekvivalent skatt ved gjeldende skatteregler i 2005 og økning i ekvivalent skatt ved fjerning av fordelsbeskatning for pensjonister etter ekvivalent bruttoinntekt. Kroner

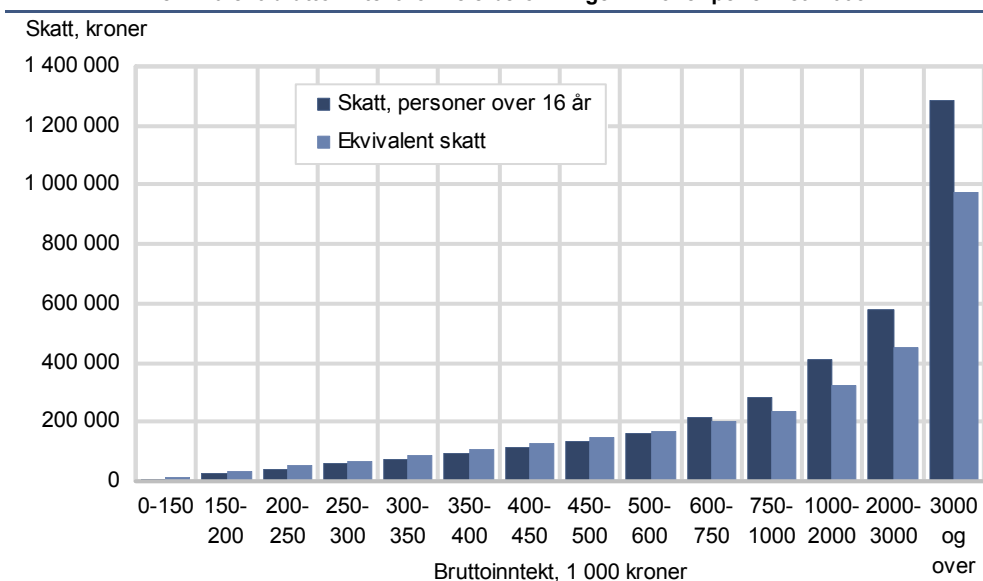
	Antall personer	Ekv. skatt ved gjeldende regler i 2005	Økning i ekv. skatt ved at pensjonistfordeler fjernes
Ekv. bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser i 2005			
0 - 149 999 kr.	1160320	12620	5167
150 000 - 199 999 kr.	913941	35424	3180
200 000 - 249 999 kr.	901344	51769	2194
250 000 - 299 999 kr.	619420	69261	1742
300 000 - 349 999 kr.	371055	87992	1343
350 000 - 399 999 kr.	210590	107258	1241
400 000 - 449 999 kr.	121735	128180	1178
450 000 - 499 999 kr.	74394	144835	1101
500 000 - 599 999 kr.	75968	169505	1321
600 000 - 749 999 kr.	51423	203636	1448
750 000 - 999 999 kr.	33134	236606	1761
1 000 000 - 1 999 999 kr.	32187	321711	1771
2 000 000 - 2 999 999 kr.	7255	448831	1885
3 000 000 kr. og over	9352	974870	2050
I alt ¹	4582118	59386	2895

¹ Institusjonsbeboere og fosterbarn under 18 år som bor alene er ikke med.

Figur 4.1 og figur 4.2 sammenfatter informasjonen i tabell 4.4 og tabell 4.5. Vi har gjort dette for på en enkel måte å illustrere hvordan resultatene varierer med hvilken fremstillingsmåte som velges. Figur 4.1 viser at gjennomsnittlig skatt ved gjeldende regler for 2005 stiger med bruttoinntekten og at gjennomsnittlig ekvivalent skatt også stiger med ekvivalent bruttoinntekt. Ved beregning av ekvivalent inntekt dempes imidlertid forskjellen i skatt mellom inntektsgrupper fordi vi tar hensyn til at det er flere å fordele inntekt og skatt på i de høyeste inntektsgruppene.

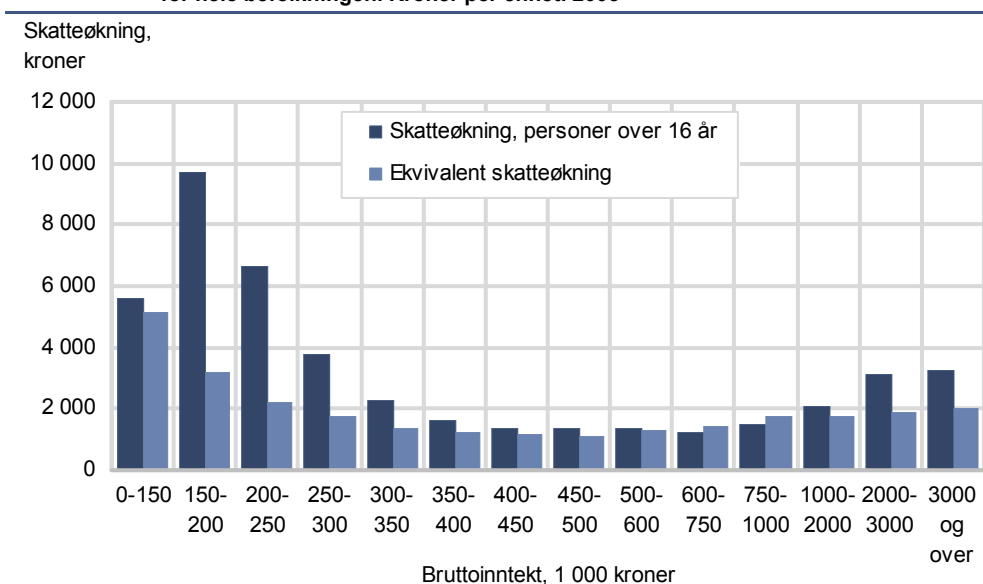
Videre viser figur 4.2 at gjennomsnittlig skatteendring ved fjerning av pensjonistfordelene avtar med bruttoinntekten til vi når et nivå på om lag 500 000 kroner, for deretter å stige noe. Det betyr at det var de med lavest inntekt som hadde størst fordel av pensjonistfordelene. Figuren viser også gjennomsnittlig ekvivalent skatteendring ved fjerning av pensjonistfordelene. Ekvivalent skatteendring faller til ekvivalent endring er om lag 500 000 kroner med noe stigning etter det, men forskjellene mellom ekvivalent skatteendring for de med lav og høy inntekt dempes i forhold til resultatene når vi ikke bruker ekvivalensskala.

Figur 4.1. Gjennomsnittlig skatt og ekvivalent skatt etter henholdsvis bruttoinntekt¹ og ekvivalent bruttoinntekt for hele befolkningen. Kroner per enhet. 2005

¹ Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser.

Figur 4.2. Gjennomsnittlig skatteøkning og ekvivalent skatteøkning ved fjerning av pensjonistfordelene etter henholdsvis bruttoinntekt¹ og ekvivalent bruttoinntekt for hele befolkningen. Kroner per enhet. 2005

¹ Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser.

5. Hvor godt treffer LOTTE-Skatt?

Skatteberegningsmodellen LOTTE-Skatt har et godt datagrunnlag og er basert på en detaljert gjengivelse av de lover, regler, satser og grenser som utgjør elementene i skattesystemet for personer. Likevel vil det være usikkerhet ved prediksjonene fra modellen. Det vil særlig være stor usikkerhet når modellen brukes til å predikere effekter av skatteendringer for et annet år enn det en har data for. Dette er den vanligste anvendelsen av modellen, og da oppstår det usikkerhet på grunn av fremføringer i modellen, tidsetterslep i informasjonen i grunnlagsdataene, osv. Men selv når modellen benyttes til å beregne størrelser i grunnlagsåret, vil det være avvik mellom resultater fra modellen og det som dataene viser.

En kan vurdere hvor godt modellen treffer fordi dataene som modellen er basert på også inneholder informasjon om størrelser som modellen simulerer. Avvikene skyldes blant annet at ikke alle skatteregler er med i modellen, fordi de i mindre grad er basert på observerbare kjennetegn. En kan for eksempel søke om fradrag i inntekt eller skatt på særskilt grunnlag. De fleste avvik skyldes at vi ikke har nok opplysninger i datagrunnlagene. For eksempel har vi ikke informasjon om personer som dør i løpet av året. Et annet eksempel er ektepar som har giftet seg i grunnlagsåret. Disse skal ikke liknes felles, men denne opplysningen finnes ikke i grunnlagsdataene og vi behandler disse som de andre ekteparene.

For å gi et bilde av hvor godt LOTTE-Skatt treffer, er resultatene fra modellen sammenlignet med faktiske skattetall fra likningsregisteret til Skattedirektoratet, som Statistisk sentralbyrå bruker som grunnlag for sin skattestatistikk. Som vi allerede har diskutert, er ti prosent av registerdataene benyttet i skatteberegningene i LOTTE-Skatt. I sammenligningen ser vi derfor både på faktiske skattetall for de samme ti prosent av personene og faktiske skattetall for alle bosatte personer.

Tabell 5.1 viser forskjellen mellom resultatene fra LOTTE-Skatt beregnet på tiprosentutvalget og faktiske skattetall for alle personer for ulike inntekts- og fradragsposter til skatteprovenyet. For de to største inntekstpostene, inntektsskatt til kommunene og fellesskatt, er forskjellen henholdsvis 0,3 og 0,4 prosent, med en overvurdering i LOTTE-Skatt. For trygdeavgiften er forskjellen i samlet skatteinntekt bare 0,1 prosent. Toppskatt og barnetrygd bidrar omtrent like mye til skatteprovenyet, men med motsatt fortegn. Mens toppskatten overvurderes med 0,5 prosent, undervurderes barnetrygdutbetalingene med 1,5 prosent. Prosentvis avvik er størst for skattereduksjonen, der overvurderingen i LOTTE-Skatt er 2,4 prosent.

Forskjellen mellom tallene fra LOTTE-Skatt og faktiske tall for hele populasjonen (tabell 5.1) er dekomponert i forskjell som skyldes utvalgsskjevhet i tabell 5.2 og forskjell som skyldes at beregningene gir forskjellig resultat gitt samme personer i tabell 5.3.

Tabell 5.1. Sammenligning mellom resultater fra LOTTE-Skatt og skattetall for hele populasjonen. 2005

	LOTTE-Skatt tiprosentutvalget Mill. kr.	Skattetall totautvalget Mill. kr.	Avvik Mill. kr.	Avvik Prosent
Inntektsskatt til kommunene	117449	117046	-403	-0,3
Fellesskatt	85549	85248	-301	-0,4
Trygdeavgift	66090	66036	-54	-0,1
Toppskatt	14805	14734	-71	-0,5
Formuesskatt til kommunene	5777	5884	107	1,8
Formuesskatt til staten	2784	2828	44	1,6
- BSU	420	418	-2	-0,5
- Barnetrygd	14025	14233	208	1,5
- Skattereduksjon	4284	4185	-99	-2,4
- Finnmarksfradrag	614	610	-4	-0,7
- Godtgjørelsesfradrag	27561	27369	-192	-0,7
- Kontantstøtte	2940	2905	-35	-1,2

I tabell 5.2 sammenlignes faktiske skattetall for tiprosentutvalget med faktiske skattetall for alle personer. Følgelig viser dette hvor representativt utvalget som er trukket ut er i forhold til populasjonen når det gjelder skattetall og fradrag i skatt. Avvikene er små for de tunge skattepostene inntektsskatt til kommunene, fellesskatt og trygdeavgift. Avvikene er noe større for toppskatt og formuesskatt og varierer mellom 0,5 og 0,8 prosent. Når det gjelder fradragene, er avviket størst for kontantstøtten, der forskjellen er 1,2 prosent. Avviket er lite for barnetrygd og noe større for godtgjørelsesfradrag (0,6 prosent).

Tabell 5.2. Sammenligning mellom skattetall for tiprosentutvalget og skattetall for totalutvalget. 2005

	Skattetall tiprosentutvalget	Skattetall totalutvalget	Avvik	Avvik
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Prosent
Inntektsskatt til kommunene	117172	117046	-126	-0,1
Fellesskatt	85341	85248	-93	-0,1
Trygdeavgift	66006	66036	30	0,0
Toppskatt	14802	14734	-68	-0,5
Formuesskatt til kommunene	5918	5884	-34	-0,6
Formuesskatt til staten	2852	2828	-24	-0,8
- BSU	420	418	-2	-0,5
- Barnetrygd	14253	14233	-20	-0,1
- Skattereduksjon	4168	4185	17	0,4
- Finnmarksfradrag	615	610	-5	-0,8
- Godtgjørelsesfradrag	27522	27369	-153	-0,6
- Kontantstøtte	2939	2905	-34	-1,2

Videre viser tabell 5.3 forskjellen mellom resultatene fra LOTTE-Skatt og faktiske skattetall for de samme ti prosent av personer i befolkningen. Dette sier da mer om simuleringsegenskapene til modellen, da det er tatt hensyn til forskjeller som skyldes at utvalget ikke er helt representativt. For fradragspostene er avviket størst for skattereduksjon, og tallet fra LOTTE-Skatt ligger 2,8 prosent over faktisk tall. Mens avviket var lite for barnetrygd når det gjaldt utvalgsskjevhet, er forskjellen større med hensyn til hvordan dette beregnes i LOTTE-Skatt. Avviket er 1,6 prosent.

Tabell 5.3. Sammenligning mellom resultater fra LOTTE-Skatt og skattetall for tiprosentutvalget. 2005

	LOTTE-Skatt tiprosentutvalget	Skattetall tiprosentutvalget	Avvik	Avvik
	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Prosent
Inntektsskatt til kommunene	117449	117172	-277	-0,2
Fellesskatt	85549	85341	-208	-0,2
Trygdeavgift	66090	66006	-84	-0,1
Toppskatt	14805	14802	-3	0,0
Formuesskatt til kommunene	5777	5918	141	2,4
Formuesskatt til staten	2784	2852	68	2,4
- BSU	420	420	0	0,0
- Barnetrygd	14025	14253	228	1,6
- Skattereduksjon	4284	4168	-116	-2,8
- Finnmarksfradrag	614	615	1	0,2
- Godtgjørelsesfradrag	27561	27522	-39	-0,1
- Kontantstøtte	2940	2939	-1	0,0

6. Tilstøtende modeller

Som nevnt innledningsvis, består modellsystemet LOTTE av tre modellkomponenter, LOTTE-Konsum og LOTTE-Arbeid i tillegg til LOTTE-Skatt. LOTTE-Konsum er en simuleringsmodell for indirekte beskatning, mens LOTTE-Arbeid er en modell som viser arbeidstilbudseffekter av endringer i den direkte beskatningen. I det følgende gis det beskrivelser av disse to delmodulene i LOTTE-systemet.

6.1. LOTTE-Konsum

LOTTE-Konsum ble utarbeidet tidlig på 90-tallet, se Aasness (1993) for en første anvendelse av modellen. Hovedformålet med modellen er å beskrive fordelings-effekter av endringer i den indirekte beskatningen, dvs. endringer i merverdiavgift og særavgifter. Provenyeffekter av endringer i den indirekte beskatningen kan beregnes med andre modellverktøy, bl.a. ved den mikrobaserte makromodellen KONSUM, som konsumblokkene i MSG (Heide mfl., 2004) er basert på. For at resultatene skal kunne sammenliknes med fordelings-effekter av den direkte beskatningen, er LOTTE-Konsum nært knyttet til LOTTE-Skatt: For det første er datagrunnlaget i LOTTE-Konsum det samme som for LOTTE-Skatt. I LOTTE-Konsum utvides datagrunnlaget i LOTTE-Skatt imidlertid med imputerte (syntetiske) budsjettandeler. For det andre beregnes effekter av politikkenninger i LOTTE-Konsum på helt tilsvarende måte som i LOTTE-Skatt. En er for eksempel ofte opptatt av hvordan skatteendringer påvirker fordelingen av inntekt etter skatt.

Gitt dette, vil to hovedutfordringer for et konsept som LOTTE-Konsum være å lage et system for imputering av husholdningenes forbruksmønster samt finne frem til hvordan politikkenninger (skatteendringene) kan representeres innenfor dette opplegget. Forbruksmønsteret er gitt ved budsjettandeler. Når det gjelder imputering av budsjettandeler for husholdninger av ulike typer i datagrunnlaget for LOTTE-Skatt, tas det utgangspunkt i en økonometrisk estimering av Engel-funksjoner basert på Forbruksundersøkelsen (<http://www.ssb.no/emner/05/02/fbu/>), der demografiske variable som antall voksne og antall barn inngår som forklarings-variable. Aasness, Biørn og Skjerpen (2003) er et eksempel på en slik estimering. Siden modellen oppdateres årlig, riktignok uten at estimeringen av Engel-funksjonene oppdateres, tas det hensyn til at utviklingen i forbruket endres over tid. Modellen oppdateres ved en iterativ prosess der en tar hensyn til oppdatert informasjon (fra SSB's makromodeller) om totalt konsum i makro og fordeling på ulike varegrupper. Med utgangspunkt i at det imputeres budsjettandeler for hver enkelt vare for alle husholdninger, kan det etableres en husholdningsspesifikk prisindeks (av type Laspeyre). Levestandarden i hver enkelt husholdning kan representeres ved total konsumutgift delt på prisindeksen og delt på antall voksne og barn. Siden en primært er opptatt av effekter av endringer målt som endringer i inntekt etter skatt, gjøres det også antakelser om spareraten, dvs. en anslår hvor stor andel av inntekt etter skatt som benyttes til henholdsvis sparing og konsum.

Videre er det prisindeksen som benyttes til å representere endringer i indirekte skatter. En endring i merverdiavgiften eller i en særavgift slår ut i prisendring på en eller flere varer. Disse prisendringene kan være satt inn i modellen med ulik grad av sofistisering. I likhet med hva som er antatt i simuleringer av endringer i den direkte personbeskatningen (ved LOTTE-Skatt) vil en ofte brukt antakelse være at skatteyteren bærer hele byrden av skatteendringen.⁵ Dersom en også ser bort fra at konsummønsteret endres som følge av prisendringen, vil et enkelt regnestykke være at en skatteøkning på a prosent slår ut i en prisendring p , gitt ved $p=z[1+t(1+a)]$, der z er prisen på varen før skatt og t er skattesatsen (merverdiavgift og eventuelt særavgift). Slik sett kan en til det nye settet av priser beregne et nytt mål på levestandarden i husholdningene (målt i kroner), som kan sammenliknes med tilsvarende for "referansealternativet".

⁵ Dette er naturligvis en forenkling, siden det er vanlig å anta at en skatteendring påvirker både tilbudssiden og etterspørselssiden. Fullerton og Metcalf (2002) gir oversikt over analyser som har som formål å vurdere hvem som bærer skattebyrden på grunnlag av resultater fra "skatteinsidens-litteraturen".

LOTTE-Konsum er benyttet til å beskrive fordelingseffekter av endringer i den indirekte beskatningen i en rekke stortingsproposisjoner. Benedictow, Hussein og Aasness (2000) gir en beskrivelse av anvendelser av modellen, hvor resultatene fra modellen blir benyttet til å vurdere endringer i den direkte beskatningen mot endringer i den indirekte beskatningen.

Et eksempel på resultater som fås fra LOTTE-Konsum er vist i tabell 6.1. Denne tabellen viser hvilken følsomhet personer i ulike inntektsklasser har for prisendringer på de forskjellige varegruppene som vi nå har i LOTTE-Konsum. Vi kommenterer ikke resultatene fra tabell 6.1 nærmere her, dette er ment som en illustrasjon på hvilken type informasjon som denne modellen gir.

Tabell 6.1. Endring i avgiftsbelastning i ulike inntektsklasser når avgiftsbelastningen øker med 100 kr. per person. Alle personer gruppert etter ekvivalent bruttoinntekt basert på kvadratrotskalaen. Data fremført til 2008 basert på tipsentgrundlaget for 2005. (LOTTE-Konsum-2008A)

Inntektsklasse	Bruttoinntekt per person	Endring i moms/avgifter på						
		Mat (00)	Kaffe (03A)	Brus (03B)	Br.vin (03C)	Vin (03D)	Øl (03E)	Tobakk (04)
1	77405	65	84	46	17	5	34	78
2	134766	83	93	70	32	18	52	85
3	171509	93	96	85	37	25	61	86
4	202122	100	97	95	43	34	70	88
5	229808	104	99	102	56	48	80	91
6	257436	108	101	109	72	67	91	95
7	288384	111	104	115	91	89	102	99
8	328100	116	107	124	116	119	118	105
9	388901	122	109	135	151	161	138	111
10	725223	149	110	186	342	406	250	136
I alt	280366	105	100	107	96	97	100	97

	Endring i moms/avgifter på							
	Elektr. (12)	Brensel (13)	A.drift.bil (14A)	Bensin (14B)	Klær (21)	A.varer (22)	Fritidsut. (25)	Bilhold (31)
1	71	93	9	39	20	41	28	9
2	81	91	35	63	49	64	55	36
3	85	85	54	77	70	78	72	56
4	89	82	69	87	85	89	85	71
5	93	84	83	96	96	96	95	85
6	97	86	97	104	107	104	104	98
7	102	90	113	113	117	112	114	113
8	107	95	132	124	130	121	126	131
9	115	100	160	140	151	136	144	158
10	157	115	299	210	267	215	246	304
I alt	100	92	105	105	109	106	107	106

	Endring i moms/avgifter på							
	Helsetj. (62)	Møbler (41)	El.hush.art. (42)	Bolig (50)	And.tjen. (60)	Helse.art. (63)	Nor.kon.utl. (66)	Veitran.fj. (75D)
1	39	27	58	37	28	63	17	47
2	56	48	70	55	53	77	33	63
3	65	60	75	65	68	84	38	70
4	73	71	81	76	80	89	45	76
5	82	82	87	85	90	94	58	84
6	92	93	93	93	100	100	74	94
7	104	104	100	102	110	105	92	104
8	119	119	108	114	123	113	118	118
9	138	141	121	133	142	122	152	135
10	225	274	198	260	259	162	336	197
I alt	99	102	99	102	105	101	96	99

	Endring i moms/avgifter på						
	Veitran.lok. (75L)	Fly (76)	Jernb.fj. (77D)	Jernb.lok. (77L)	Båt.fj. (78D)	Båt lok. (78L)	Tele (79)
1	48	10	23	52	6	10	70
2	63	27	42	67	24	35	80
3	70	34	51	74	37	53	84
4	76	40	60	80	49	67	88
5	83	52	72	87	65	81	92
6	92	68	87	94	83	95	96
7	102	89	103	103	103	111	101
8	115	120	124	115	130	131	108
9	132	160	151	129	165	159	116
10	203	364	278	193	346	297	157
I alt	98	96	99	99	101	104	99

6.2. LOTTE-Arbeid

LOTTE-Arbeid er det siste tilskuddet til det som nå omtales som LOTTE-systemet (eller LOTTE-familien) av mikrosimuleringsmodeller. Modellen er presentert i Dagsvik mfl. (2007) og er mer utførlig dokumentert i Dagsvik mfl. (2008a, 2008b).

Bakgrunnen for utviklingen av LOTTE-Arbeid er at resultater fra LOTTE-Skatt ikke tar hensyn til at skatteendringer påvirker personers og husholdningers arbeidstilbud. Med tanke på at en viktig motivasjon for mange omlegginger av skatte-systemet er å bidra til økt arbeidstilbud, har det vært en svakhet ved det foreliggende modellsystemet at en ikke fanger opp slike effekter ved skatteanalyser. Det har derfor vært et viktig satsingsområde i Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå å utvikle en modell som kan predikere arbeidstilbudseffekter, og å innlemme denne modellen som en del av LOTTE-systemet.

Som for LOTTE-Konsum er modellen nært knyttet opp mot LOTTE-Skatt. Simuleringsresultatene fra LOTTE-Arbeid vil være identiske med resultatene fra LOTTE-Skatt bortsett fra at for tre lønnstakergrupper vil resultatene reflektere at aktørene endrer arbeidstilbudet som følge av endringer i skatt. For eksempel vil reduksjonene i skatteprovenyet av skattereformen i 2006 beskrevet ved LOTTE-Arbeid være lavere enn det som predikeres ved LOTTE-Skatt, siden førstnevnte modell tar hensyn til at redusert skatt gir økt arbeidstilbud. Fordelingseffektene av skatteendringer blir også ulikt beskrevet av de to modellene, siden LOTTE-Arbeid inkluderer arbeidstilbudsresponsen som varierer over inntektsnivåene. I tillegg til at modellen produserer ulike anslag på inntekter og skatt, tilsvarende som ved LOTTE-Skatt, gir modellen også eksplisitte anslag på effekter på arbeidstiden ved endringer i skatt.

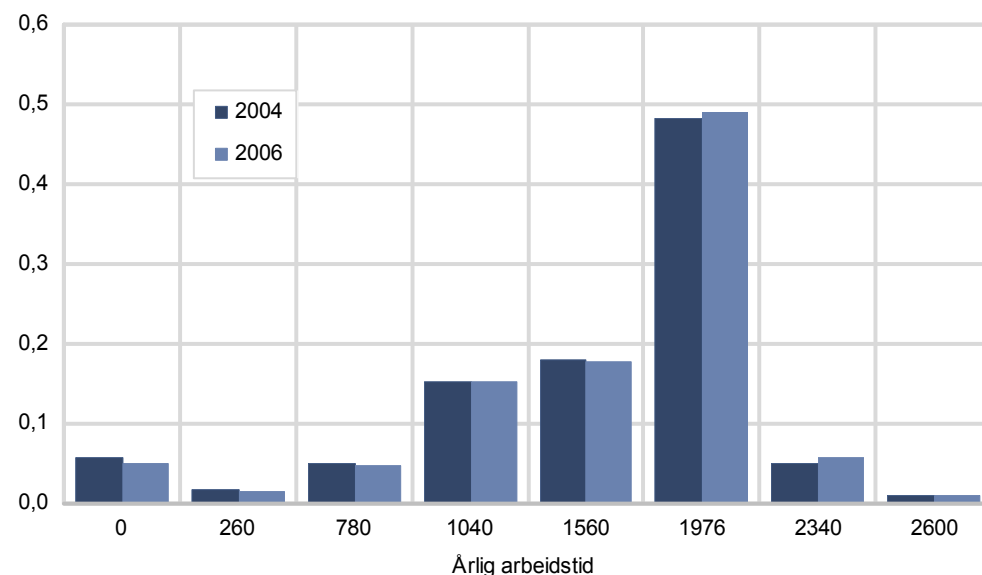
For å vise hvilken type resultater LOTTE-Arbeid produserer, gir vi i tabell 6.2 og i figur 6.1 eksempler på resultater fra anvendelser av modellen. I tabell 6.2 vises effekten av å fjerne toppskatten. Vi ser at LOTTE-Arbeid gir et større anslag på samlet skatteproveny, 285 milliarder kroner mot 265 milliarder kroner i LOTTE-Skatt i referansesystemet (2007-regler). Det er flere årsaker til dette avviket, se nærmere redegjørelse for dette i Dagsvik mfl. (2008a). Det viktige i denne sammenheng er at LOTTE-Arbeid gir et noe mindre anslag på provenyeffekten av å fjerne toppskatten enn LOTTE-Skatt. Det skyldes at LOTTE-Arbeid tar hensyn til at fjerning av toppskatten innvirker på skattegrunnlagene gjennom atferdseffekter. Vi ser blant annet at økningen i arbeidstilbudet fører til en økning i inntektene fra inntektsskatten til kommunene, fellesskatten og trygdeavgiften. Metoder for beregning av provenyeffekter er for øvrig mer utførlig diskutert i Thoresen, Jia og Aasness (2008).

Tabell 6.2. Effekter på skatteproveny av å fjerne toppskatten, beregnet ved LOTTE-Arbeid og LOTTE-Skatt. 2007-regler. Millioner kroner

	Lotte-Arbeid			Lotte-Skatt		
	2007	Uten toppskatt	Differanse	2007	Uten toppskatt	Differanse
Inntektsskatt til kommune	110 675	112 115	1 440	103 221	103 201	-20
Felleskatt	96 609	97 866	1 257	90 103	90 085	-18
Trygdeavgift	76 358	77 128	770	72 212	72 212	0
Toppskatt	14 496	0	-14 496	12 549	0	-12 549
Formueskatt kommune	6 640	6 640	0	6 640	6 640	0
Formueskatt stat	3 270	3 270	0	3 270	3 270	0
- BSU	420	420	0	420	420	0
- Kontantstøtte	2 721	2 721	0	2 721	2 721	0
- Småbarnstrygd	115	115	0	115	115	0
- Barnetrygd	14 481	14 481	0	14 481	14 481	0
- Skattereduksjonsregel	4 291	4 283	-8	4 804	4 803	-1
- Finnmarksfradrag	659	628	-31	571	554	-16
- Godtgjørelsesfradrag	0	0	0	0	0	0
Samlet skatt	285 363	274 373	-10 991	264 885	252 315	-12 570

I figur 6.1 gir vi en illustrasjon av hvordan LOTTE-Arbeid beskriver effekter av reformen i 2006 på fordeling av ulike arbeidstidsintervaller for gifte og samboende kvinner. Vi ser av figuren at kvinnene vil øke arbeidstilbudet sitt noe som følge av reformen.

Figur 6.1. Gifte/samboende kvinners arbeidstilbud, simuleringer ved LOTTE-Arbeid med skattesystemer for 2004 og 2006

Å utvikle en modell som LOTTE-Arbeid fordrer en god atferdsmodell for hvordan personer bestemmer sin tilknytning til arbeidslivet, gitt skattesystemet og andre økonomiske rammebetingelser, og gitt diverse kjennetegn ved personene. Det har derfor over mange år i Statistisk sentralbyrå vært utført et omfattende arbeid omkring økonometrisk modellering av arbeidstilbud. Oversikten i Dagsvik (2004) redegjør for dette arbeidet. Kjernen i LOTTE-Arbeid er en diskret valghandlingsmodell, nærmere redegjort for i Dagsvik og Jia (2008), som er estimert for tre undergrupper av lønnstakere: enslige menn, enslige kvinner og gifte/samboende par. Nåværende versjon av modellen er estimert på basis av informasjon fra Arbeidskraftundersøkelsen 1997 (<http://www.ssb.no/aku/>).

Anvendelse av modellverktøy som tar hensyn til atferdseffekter er imidlertid ikke uproblematisk. Generelt er resultater fra arbeidstilbudsmodeller usikre, både på grunn av usikkerhet i dataene, usikkerhet ved parametrene i modellen og, mer fundamentalt, fordi modellene kan være basert på en for enkel og stilisert teoretisk og metodisk tilnærming. Videre representerer effekter via arbeidstilbudet bare én av en hel rekke atferdstilpasninger ved skatteendringer. I følge Joel Slemrods drøfting og klassifisering av atferdhierarki (Slemrod, 1995) skjer tilpasninger i form av "timing"⁶ og organisasjonsmessige endringer raskere enn endringer i realstørrelser som investeringer og arbeidstilbud. Det kan i denne sammenheng nevnes at Forskningsavdelingen i SSB er i gang med å lage en tilsvarende modell for selvstendig næringsdrivende.

Hvilken rolle LOTTE-Arbeid får i arbeidet med utarbeidelse av praktisk skattepolitikk gjenstår å se. Det er en kjensgjerning at til tross for svakheten ved at LOTTE-Skatt ikke inkluderer arbeidstilbudseffekter, har modellen hatt og har en viktig funksjon i å organisere diskusjoner omkring utformingen av skattesystemet. Spørsmålet er om brukerne er fornøyd med denne måten å arbeide på eller om en i noen tilfeller ønsker å basere sine beslutninger på et mer avansert opplegg.

⁶ Et eksempel på "timing"-effekter er hvordan skattebetalerne har valgt tidspunkt for å ta ut utbytte som følge av skatten på utbytte i 2001 og skattereformen i 2006.

7. Modul for typehushold

Når en skal beskrive effekter av skatteendringer, er det ofte nyttig å beskrive disse med utgangspunkt i hvordan effektene er for en nærmere spesifisert husholdning. For eksempel kan det være nyttig se på effekter av en skatteendring for en familie med to barn, en enslig forsørger med to barn eller en minstepensjonist. Det har derfor blitt utviklet en egen modul i tilknytning til LOTTE-Skatt hvor en kan beregne skatt for nærmere spesifiserte husholdninger. En husholdning kan her bestå av inntil to voksne og 0-5 barn. Hvis husholdningen består av to voksne, ansees de som gifte. For de to voksne kan ulike typer inntekter og fradrag spesifiseres. Vanlige komponenter er lønn, pensjon, næringsinntekt, renteinntekter, renteutgifter og bruttoformue utenom bolig.

En kan velge inntil fire beløpsfelt i husholdningen som kan variere med ulike verdier eller intervaller. For hver kombinasjon av verdier utregnes alle typer personskatter for hver av de voksne og husholdningen samlet. Marginalskatt kan utregnes om ønskelig. Ved utregning av marginalskatt må det spesifiseres hvilken type inntekt det fokuseres på.

En må oppgi hvilket år skatteberegningen skal baseres på. Det opereres med samme datastruktur som for personene i mikrodatabasen slik at en kan bruke samme skatterutine og regel som til ordinære simuleringer på mikrodata.

Før skatteberegning er det mulighet for deflatering av inntektsstørrelser i husholdningen. Dette gjelder også for de ulike verdier og intervaller for de varierende feltene. Dette gir mulighet til å sammenligne skattesystemer for ulike likningsår. Brukeren av modellen lager malen til en tabell ved hjelp av ”pek og klikk” i en tabelleditor. Tabell 7.1 og 7.2 er hentet fra publikasjonen Inntekt, skatt og overføringer 2007 og viser et eksempel på resultater fra bruk av ”Typehusholdmodulen”. Beregningene er foretatt med den forutsetningen at husholdningene ikke har formue eller noen annen inntekt enn lønnsinntekt for den ene personen.

Tabell 7.1. Utviklingen i inntektsskatter (medregnet trygdepremier) i prosent av inntekt deflatert med gjennomsnittlig lønnsvekst per normalårsverk. 2001, 2005 og 2006

Bruttolønnsinntekt i 2006	2001	2005	2006
Enslige (skatteklasser 1)			
Kr. 100 000	14,8	16,5	16,4
" 125 000	19,0	19,1	18,4
" 150 000	21,8	20,5	19,7
" 200 000	24,6	22,4	22,3
" 250 000	26,2	25,1	25,0
" 300 000	27,8	26,9	26,8
" 350 000	28,9	28,2	28,1
" 400 000	31,2	29,2	29,2
" 500 000	34,8	32,9	32,3
" 600 000	37,2	35,4	34,4
" 700 000	39,0	37,2	35,9
" 800 000	40,3	38,5	37,2
" 900 000	41,3	39,8	38,4
" 1 000 000	42,2	40,9	39,3
Ektefeller med én inntekt (skatteklasser 2)			
Kr. 100 000	7,8	7,8	7,8
" 125 000	11,0	11,1	10,4
" 150 000	15,1	13,8	13,1
" 200 000	19,6	17,4	17,3
" 250 000	22,2	21,1	21,0
" 300 000	24,5	23,6	23,5
" 350 000	26,1	25,3	25,2
" 400 000	27,3	26,6	26,7
" 500 000	31,0	30,6	30,3
" 600 000	34,1	33,5	32,7
" 700 000	36,3	35,5	34,5
" 800 000	37,9	37,0	35,9
" 900 000	39,2	38,5	37,3
" 1 000 000	40,3	39,8	38,3

Tabell 7.2. Utviklingen i marginale inntektsskatter (medregnet trygdepremier) for inntekt deflatert med gjennomsnittlig lønnsvekst per normalårsverk. 2001, 2005 og 2006. Prosent

Bruttolønnsinntekt i 2006	2001	2005	2006
Enslige (skatteklasser 1)			
Kr. 100 000	35,8	35,8	26,3
" 125 000	35,8	27,1	26,3
" 150 000	35,8	27,1	26,3
" 200 000	29,6	35,8	35,8
" 250 000	35,8	35,8	35,8
" 300 000	35,8	35,8	35,8
" 350 000	35,8	35,8	35,8
" 400 000	49,3	47,8	44,8
" 500 000	49,3	47,8	44,8
" 600 000	49,3	47,8	44,8
" 700 000	49,3	47,8	44,8
" 800 000	49,3	47,8	47,8
" 900 000	49,3	51,3	47,8
" 1 000 000	55,3	51,3	47,8
Ektefeller med én inntekt (skatteklasser 2)			
Kr. 100 000	7,8	7,8	7,8
" 125 000	35,8	27,1	26,3
" 150 000	35,8	27,1	26,3
" 200 000	29,6	35,8	35,8
" 250 000	35,8	35,8	35,8
" 300 000	35,8	35,8	35,8
" 350 000	35,8	35,8	35,8
" 400 000	35,8	35,8	44,8
" 500 000	49,3	47,8	44,8
" 600 000	49,3	47,8	44,8
" 700 000	49,3	47,8	44,8
" 800 000	49,3	47,8	47,8
" 900 000	49,3	51,3	47,8
" 1 000 000	55,3	51,3	47,8

8. Avslutning

I denne rapporten har vi presentert og dokumentert mikrosimuleringsmodellen LOTTE-Skatt. Økte datamengder og kraftigere dataverktøy for å håndtere dataene gjør at en kan simulere effekter av skatteendringer med stadig større presisjon. Modellen vil fremover utvikles langs flere dimensjoner. For det første er det behov for et mer brukervennlig brukergrensesnitt. Det er uklart i hvor stor grad dette kan løses innenfor dagens modell eller om det krever en mer fundamental omprogrammering av modellen. For det andre er det behov for å ha et kritisk blick på flere av komponentene som modellen bygger på. Det kan for eksempel reises spørsmål om fremføringene i modellen fra grunnlagsår til simuleringsår kan gjøres på andre måter. For det tredje, selv om en nå gjennom LOTTE-Arbeid har et modellapparat som beskriver arbeidstilbudseffekter ved skatteendringer, er det flere andre typer atferdsendringer som også burde være med i et slikt modellapparat. Blant annet er det en kjensgjerning at skatteyttere endrer ”timingene” av atferden sin i forhold til skattesystemet og endringer i det. Fremtidig modellutvikling vil også kunne se på hvordan slike forhold kan håndteres innenfor et modellkonsept som LOTTE-Skatt.

Referanser

- Alstadsæter, A., E. Fjærli og T.O. Thoresen (2006): Om bakgrunnen for og utformingen av skattereformen i 2006 i Alstadsæter, A., E. Fjærli, I. Melby og A. Walseth (red.): *Inntekt skatt og overføringer 2005*, Statistiske analyser 77, Statistisk sentralbyrå.
- Arneberg, M. og H.A. Gravningsmyhr (1994): Pensjonistbeskatningen, *Økonomiske analyser* 1994, 7, Statistisk sentralbyrå.
- Arneberg, M.W., H.A. Gravningsmyhr, K. Hansen, N. Langbraaten, B. Lian og T.O. Thoresen (1995): *LOTTE – en mikrosimuleringsmodell for beregning av skatter og trygder*, Rapporter 95/19, Statistisk sentralbyrå.
- Benedictow, A., M.F. Hussein og J. Aasness (2000): Fordelingseffektivitet av direkte og indirekte skatter, *Økonomiske analyser* 9/2000, Statistisk sentralbyrå, 30–36.
- Boug, P., Y. Dyvi, P.R. Johansen og B. Naug (2002): *MODAG - en makroøkonomisk modell for norsk økonomi*, SØS 108, Statistisk sentralbyrå.
- Dagsvik, J.K. (2004): Hvordan skal arbeidstilbudseffekter tallfestes? En oversikt over den mikrobaserte arbeidstilbudsforskningen i Statistisk sentralbyrå, *Norsk økonomisk tidsskrift* 18, 22–53.
- Dagsvik, J.K. og Z. Jia (2008): An Alternative Approach to Labor Supply Modeling, Emphasizing Job-type as Choice Variable, Discussion Papers No. 550, Statistisk sentralbyrå.
- Dagsvik, J.K., Z. Jia, T. Kornstad og T.O. Thoresen (2007): LOTTE-Arbeid – mikrobasert modell for beregning av arbeidstilbudseffekter av skatteendringer, *Økonomiske analyser* 6/2007, 39–47.
- Dagsvik, J.K., Z. Jia, T. Kornstad og T.O. Thoresen (2008a): *LOTTE-Arbeid – en mikrosimuleringsmodell for arbeidstilbudseffekter*, Rapporter 2008/11, Statistisk sentralbyrå.
- Dagsvik, J.K., Z. Jia, T. Kornstad og T.O. Thoresen (2008b): Tilbudsvirkninger ved skattereformer: Virkninger av utvalgte skattereformer simulert ved modellen LOTTE-Arbeid. *Norsk Økonomisk Tidsskrift* 122, 1-19.
- Fullerton, D. og G.E. Metcalf (2002): "Tax incidence", i A.J. Auerbach og M. Feldstein (2008): *Handbook of Public Economics*, vol 4, Amsterdam: Elsevier, 1787–1872.
- Gabrielsen, I. (1992): *Det norske skattesystemet 1992*, Sosiale og økonomiske studier 79, Statistisk sentralbyrå.
- Garaas, E. (1973): LOTTE : en revidert versjon av programmet for beregning av skatt under ulike inntektsdefinisjoner og skatteregler, Arbeidsnotater IO73/32, Statistisk sentralbyrå.
- Heide, K. M., E. Holmøy, L. Lerskau og I.F. Solli (2004): *Macroeconomic Properties of the Norwegian Applied General Equilibrium Model MSG6*. Rapporter 2004/18, Statistisk sentralbyrå.
- Hovland, O.K. (1980): *Skattemodellen Lotte: testing av framskrivingsmetoder*, Rapporter 80/5, Statistisk sentralbyrå.

Hovland, O.K. og H. Røyne (1982): *En revidert versjon av skattemodellen LOTTE*, Rapporter 82/3, Statistisk sentralbyrå.

Lambert, P.J. og T.O. Thoresen (2008): Base independence in the analysis of tax policy effects: with an application to Norway 1992-2004, kommer i tidsskriftet *International Tax and Public Finance*.

Lian (1991): Brukerveiledning for LOTTE II, Interne notater 91/6, Statistisk sentralbyrå.

Nygård, E. (1988): *Hovedtrekk ved LOTTE-II og planer for videreutvikling*, Rapporter 88/17, Statistisk sentralbyrå.

Rosenquist, C. (1972): LOTTE – Et program for beregning av inntektsskatt under ulike definisjoner av inntekt og ulike skatteregler, Arbeidsnotater IO72/12, Statistisk sentralbyrå.

Slemrod, J.B. (1995): Income creation or income shifting? Behavioral responses to the tax reform act of 1986, *American Economic Review Papers and Proceedings* **85**, 175–180.

Thoresen, T.O. (1998): *Mikrosimulering i praksis. Analyser av offentlige overføringer til barnefamilier*, Sosiale og økonomiske studier 98, Statistisk sentralbyrå.

Thoresen, T.O. (2004): Reduced Tax Progressivity in Norway in the Nineties. The Effect from Tax Changes, *International Tax and Public Finance* **11**, 487-506.

Thoresen, T. O., J. Aasness og Z. Jia (2008): More Realistic Estimates of Revenue Changes from Tax Cuts, under revisjon for tidsskriftet *National Tax Journal*.

Aasness, J. (1993): Fordelingsvirkninger av barnetrygd og matmoms – en analyse basert på LOTTE-Konsum, *Økonomiske analyser* 9/93, 80–88.

Aasness, J., E. Biørn og T. Skjerpen (2003): Distribution of preferences and measurement errors in a disaggregated expenditure system, *Econometrics Journal* **6**, 374–400.

Aasness, J., J.K. Dagsvik og T.O. Thoresen (2007): The Norwegian Tax-benefit Model System LOTTE, i A. Gupta og A. Harding (red.): *Modelling Our Future: Population Ageing, Health and Aged Care. International Symposia in Economic Theory and Econometrics*, Vol 16, Amsterdam: Elsevier, 513-518.

Aasness, J., E. Fjærli, H.A. Gravningsmyhr, A.M. Kleive Holmøy og B. Lian (1995): The Norwegian Microsimulation Modell LOTTE: Applications to Personal and Corporate Taxes and Social Security Benefits, Number MU 9504, DAE Working Papers, Amalgamated Series No. 9533, The Microsimulation Unit, University of Cambridge.

Inn-variable i LOTTE-Skatt for 2005

Variabellisten under beskriver alle variable i datasettet som er input i LOTTE-systemet. Variablene er hentet fra inntekts- og formuesundersøkelsen, dvs. basert på selvangivelsesdata, folkeregisteret, lønns- og trekkoppgaveregisteret, samt enkelte andre koblinger (bl.a. mot Rikstrygdeverket). Datasettet inneholder også tilleggsopplysninger om selvstendig næringsdrivende. Koblingspunkt mellom data fra ulike kilder er det aidentifiserte fødselsnummeret.

Variabelnavn som begynner på D er sosiodemografiske kjennetegn. RTV_**, LTO138-LTO916, STUD_* er overføringer koblet fra Rikstrygdeverket (RTV), Lønns- og trekkoppgaveregisteret (LTO) og andre kilder. K1503-K4999 er selvangivelsesposter og har samme navn som tilsvarende selvangivelsesposter med unntak av at K221 på selvangivelsen blir til K2201 osv. i LOTTE-Skatt.

A_B_U14	ANTALL BARN 0-13 ÅR I HUSHOLDNINGEN
A_B_U17	ANTALL BARN 0-16 ÅR I HUSHOLDNINGEN
A_B_U18	ANTALL BARN 0-17 ÅR I HUSHOLDNINGEN
A_B_U20	ANTALL BARN 0-19 ÅR I HUSHOLDNINGEN
A_MINNT	ANTALL INNTEKTSTAKERE I HUSHOLDNINGEN
A_MYRKE	ANTALL YRKESTILKNYTTETE I HUSHOLDNINGEN
A_NARING	ANTALL NÆRINGSDRIVENDE I HUSHOLDNINGEN
A_SFAKT	ANTALL MED SÆRTILLEGG I HUSHOLDNINGEN
A_66	ANTALL TRYGDEDE OVER 66 ÅR I HUSHOLDNINGEN
A_67	ANTALL TRYGDEDE UNDER 67 ÅR I HUSHOLDNINGEN
AFP	AFP-PENSJONIST
	J = ja
	N = nei
ANDELBSU	ANDEL AV MAX. BOLIGSPARING FOR UNGDOM
ANDFAG	ANDEL AV MAX. FRADRAG FOR FAGFORENINGSKONTINGENT
ANDUISF1	SÆRFRADRAG FOR ALDER, UFORHET, ANDEL AV MAX. SÆRFRADRAG
ANDUISF5	SÆRFRADRAG FOR NEDSATT ERVERVSEV., ANDEL AV MAX. SÆRFRADRAG
ANTPERS	ANTALL HUSHOLDNINGSMEDLEMMER
ATU	L = MANGLER PERSONINNTEKTSSKJEMA, ENMANNSFØRETAK.
BONDEAND	ANDEL AV MAX. FRADRAG I BASISÅRET, SÆRSKILT FRADRAG I NÆRINGSINNTEKT, LANDBRUK
BOSTOTTE	BOSTØTTE
DALDER	ALDER
DANDELFF	PERSONENS ANDEL AV TOTALT FORELDREFRADRAG I FAMILIEN
DANNT12	ANTALL BARN UNDER 12 ÅR I FAMILIEN
DFAMNR	FAMILIENUMMER, ANONYMISERT
	<i>Alle personer i samme familie har samme familienummer: Barn får morens familienummer. Ved ekteskap får kvinnen (og hennes evt. barn) mannens familienummer.</i>
DFAMST	FAMILIESTATUS
	1 = enslig forsørger (kan være 85-åring med 50 år gammelt hjemmeboende barn). Reelt enslig forsørger finnes ved å kombinere med DFAMST2=0
	2 = en av ektepar med barn
	3 = barn (kan være voksent barn)
	4 = en av ektepar uten barn, jfr. 1
	5 = andre med barn (samboer med barn, enslig som ikke er lignet i skatteklasse 2 med barn).
	0 = annet (enslig, en av samboerpar m.v.)
DFAMST2	ENSLIG FORSØRGERS KL. STATUS
	1 = skal lignedes i klasse 1
	0 = annet
DFNR	FØDSELSNUMMER, ANONYMISERT
DHUSHNR	HUSHOLDNINGSNUMMER <i>alle medlemmer av samme husholdning har samme husholdningsnummer</i>
DHUSHTYP	HUSHOLDNINGSTYPE
	1 = enslig
	2 = enslig forsørger der yngste barn er under 18 år
	<i>For kategori 3 - 8: Samboerpar er definert som to voksne med forskjellig etternavn som har samme adresse, begge er ugifte, og der aldersforskjellen ikke er for stor (skjønnsmessig).</i>
	3 = samboer- eller ektepar uten barn
	<i>For kategori 4 - 7: Yngste barn må være under 18 år, men alle barn telles. Det skilles ikke mellom særkullsbarn og fellesbarn.</i>

	4 = samboer- eller ektepar m. 1 barn
	5 = " " m. 2 barn
	6 = " " m. 3 barn
	7 = " " m. 4 eller flere barn
	8 = samboer- eller ektepar eller enslig forsørger med yngste barn 18 år og over
	9 = flerfamiliehusholdninger (ugifte søsken som bor sammen, to- og tregenerasjonshusholdninger, tvilstilfeller av samboere mv.)
	10=institusjonsbefolkning (HTYP=0)
DKJONN	KJØNN
	1 = mann
	2 = kvinne
DKL2NR	KL. 2-GRUPPE, FELLESNUMMER
	<i>personer som har krav på å bli lignet felles i klasse 2 (dvs. ektepar og registrerte partnere) har samme verdi på DKL2NR.</i>
DKOMST	SKATTEFORDEL VED BOSTED
	1 = person bor i Nord-Troms eller Finnmark
	0 = annet
DMAXFF	BRUKER FAMILIEN MAKSIMALT FORELDREFRADRAG I BASISÅRET
	1=ja
	0=nei
DOPPBL	OPPBLÅSNINGSFAKTOR
DSIVILST	SIVIL STATUS
	1 = ugift
	2 = gift
	3 = enke/enkemann
	4 = skilt
	5 = separert
	6 = registrert partner
	7 = separert partner
	8 = skilt partner
	9 = gjenlevende partner
DSKRED	INDIKATOR FOR SKATTEBEGRENSNINGSREGELEN
	1 = ja, kan komme inn under skattebegrensingsregelen hvis vedkommende eller ektefellen mottar pensjon fra folketrygden. Dersom dette er uførepensjon eller attføringspenger kreves i tillegg fullt særfradrag. Alle andre som faktisk fikk skattebegrensning i grunnlagsåret.
	0 = nei
DSOSIOST	SOSIOØKONOMISK STATUS
	<i>Dersom personen har arbeidsinntekt som overstiger minstepensjonen blir vedkommende klassifisert som yrkesaktiv. Dersom lønn >næringsinntekt klassifiseres man som ansatt og vice versa. For at en person skal klassifiseres som pensjonist, kreves det at personen ikke er yrkesaktiv etter denne definisjonen, samt at vedkommende mottar utbetalinger fra folketrygden.</i>
	1 = selvstendig næringsdrivende, primærnærings
	2 = andre selvstendig næringsdrivende
	3 = ansatte
	4 = pensjonister, trygdede
	5 = andre (barn, studenter mv.)
FODSELSP	FØDSELSPENGER fra FD-trygd
FRAD01	SKATTEFRADRAG BSU, i basisåret
HSOSIOST	HOVEDINNTÆKTSTAKERS SOSIOØKONOMISK STATUS (se dsosio)
HSTILL	STILLING I HUSHOLDNINGEN
	0=ikke hovedinntektstaker
	1=hovedinntektstaker
HTYP	HUSHOLDNINGSTYPE FRA IF. MER DETALJERT ENN DHUSHTYP.
	0 = institusjonsbefolkning
	1 = enslig under 45 år
	2 = enslig, 45 - 64 år
	3 = enslig, 65 år og eldre
	4 = par uten barn, eldste person under 45 år
	5 = par uten barn, eldste person 45 – 64 år
	6 = par uten barn, eldste person 65 år og eldre
	7 = par med barn, yngste barn 0 - 6 år
	8 = " " " 7 – 17 år
	9 = " " " 18 år og eldre
	10 = Enslig mor med barn 0 - 17 år
	11 = Enslig far med barn 0 – 17 år
	12 = Enslig mor/far med barn 18 år og eldre

	13 = flerfamiliehusholdninger
K1503	ARV, GAVE over 10 000 kr.
K1504	UBENYTTET GODTGJØRELSESRADDRAG fra tidligere år
K1601	BEREGNET PERSONINNTEKT ENMANNSFORETAK, PRIMÆRNÆRING
K1602	BEREGNET PERSONINNTEKT ENMANNSFORETAK, LIBERALT YRKE
K1603	BEREGNET PERSONINNTEKT ENMANNSFORETAK, ANNEN NÆRING
K1604	BEREGNET PERSONINNTEKT DELTAKERLIGNET SELSKAP, PRIMÆRNÆRING
K1605	BEREGNET PERSONINNTEKT DELTAKERLIGNET SELSKAP, LIBERALT YRKE
K1606	BEREGNET PERSONINNTEKT DELTAKERLIGNET SELSKAP ANNEN NÆRING
K1607	GODTGJØRELSE FOR ARBEID TIL DELTAKER I DELTAKERLIGNET SELSKAP, PRIMÆRNÆRING
K1608	GODTGJØRELSE FOR ARBEID TIL DELTAKER I DELTAKERLIGNET SELSKAP, LIBERALT YRKE
K1609	GODTGJØRELSE FOR ARBEID TIL DELTAKER I DELTAKERLIGNET SELSKAP, ANNEN NÆRING
K1610	BEREGNET PERSONINNTEKT AKSJESELSKAP, LIBERALT YRKE
K1611	BEREGNET PERSONINNTEKT AKSJESELSKAP, ANNEN NÆRING
K1612	SYKEPENGER MV. PRIMÆRNÆRING
K1613	SYKEPENGER MV. LIBERALT YRKE
K1614	SYKEPENGER MV. ANNEN NÆRING
K1615	DEL AV LØNN/PENSJON SOM KOMMER FRA FORETAK SOM VEDKOMMENDE FÅR BEREGNET PERSONINNTEKT FRA, PRIMÆRNÆR.
K1616	DEL AV LØNN/PENSJON SOM KOMMER FRA FORETAK SOM VEDKOMMENDE FÅR BEREGNET PERSONINNTEKT FRA, LIBERALT YRKE
K1617	DEL AV LØNN/PENSJON SOM KOMMER FRA FORETAK SOM VEDKOMMENDE FÅR BEREGNET PERSONINNTEKT FRA, ANNEN NÆR.
K1701	GODTGJØRELSE FOR ARBEID TIL DELTAKER I DELTAKERLIGNET SELSKAP HVOR DET IKKE BEREGNES PERSONINNTEKT, PRIMÆRNÆRING
K1702	GODTGJØRELSE FOR ARBEID TIL DELTAKER I DELTAKERLIGNET SELSKAP HVOR DET IKKE BEREGNES PERSONINNTEKT, ANNEN NÆRING
K2101	LØNNSINNTEKT OG DAGPENGER FOR LØNNSTAKERE
K21013	herav: LØNN BARE INN I TRYGDEAVGIFTSGRUNNLAGET
K2102	INNTEKT SOM GIR RETT TIL SJØMANNSTRADDRAG
K2103	INNTEKT AV BARNEPASS I EGET HJEM
K2104	OVERSKUDD PÅ UTGIFTSKODTGJØRELSE
K2105	ANNEN INNTEKT AV ARBEID
K2107	DAGPENGER UNDER ARBEIDSLEDIGHET TIL SELVSTENDIG NÆRINGSDRIVENDE
K2201	PENSJON FRA FOLKETRYGDEN
K22012	ETTERBETALT PENSJON (kan være inkl. i K2201)
K2202	ANNEN PENSJON: TJENESTEPENSJON, LIVRENTER OG PRIVAT PENSJONSFORSIKRING, FØDERÅD I JORD- OG SKOGBRUK
K22023	herav: UTBETALT IPA
K22024	herav: INTRODUKSJONSSTØNAD
K2204	EKTEFELLETTILLEGG
K2401	BARNES LØNNSINNTEKT (barn under 13 år)
K2601	MOTTATTE EGNE SKATTEPLIKTIGE BIDRAG, LIVRENTER, FØDERÅD MV.
K2602	ANDRE BIDRAG, LIVRENTER, FØDERÅD MV.
K2603	BARNEPENSJON TIL BARN UNDER 17 ÅR
K2701	NÆRINGSINNTEKT AV JORDBRUK
K2702	NÆRINGSINNTEKT AV SKOGBRUK
K27021	UTENBYGDS NÆRINGSINNTEKT AV JORDBRUK/SKOGBRUK
K2703	NÆRINGSINNTEKT AV FISKE OG FANGST
K27031	UTENBYGDS NÆRINGSINNTEKT AV FISKE OG FANGST
K2704	NÆRINGSINNTEKT AV REINDRIFT
K2705	NÆRINGSINNTEKT AV SKIFERBRUDD
K2706	ANNEN NÆRINGSINNTEKT (inkl. liberalt yrke)
K27061	UTENBYGDS NÆRINGSINNTEKT, ANNEN NÆRING (inkl. liberalt yrke)
K2707	NÆRINGSINNTEKT FRA ANS/KS, PRIMÆRNÆRING
K2708	NÆRINGSINNTEKT FRA ANS/KS, ANNEN NÆRING
K2801	ANDELSEIERS ANDEL AV INNTEKTER I BOLIGSELSKAP (IKKE PROSENTINNTEKT)
K2802	NETTOINNTEKT VED UTLEIE AV FAST EIENDOM UTENOM NÆRING
K2803	INNTEKT AV FRITIDSEIENDOM
K2804	SKATTEPLIKTIG GEVINST VED SALG AV FAST EIENDOM
K2805	INNTEKT AV FAST EIENDOM I UTLANDET
K3101	RENTER AV INNENLANDSKE BANKINNSKUDD
K3102	ANDRE RENTER: UTESTÅENDE KRAV, OBLIGASJONER MV.

K3103	AVKASTNING PÅ SPAREDELEN AV LIVSFORSIKRING
K3104	AKSJEUTBYTTE
K31041	herav: utbytte fra aksjefond
K3105	SKATTEPLIKTIG GEVINST VED SALG AV NORSKE OG UTENLANDSKE AKSJER
K3106	INNTEKTER FRA UTLANDET
K3107	AKSJEUTBYTTE FRA UTLANDET
K3108	ANDRE INNTEKTER
K31081	UTENBYGDS INNTEKT (ikke prosentlignet)
K3202	FAKTISKE UTGIFTER TIL INNTEKTS ERVERVELSE
K3207	MERUTGIFTER TIL KOST OG LOSJI VED TJ.REISER/ARB.OPPHOLD UTENFOR HJEMMET
K3208	REISE TIL/FRA ARBEIDSSTED OG REISEUTGIFTER VED BESØK I HJEMMET
K32096	BOMPENGER OG FERJEUTGIFTER DERSOM DE OVERSTIGER 3000 KR.
K3210	FORELDREFRADRAG
K3211	FAGFORENINGSKONTINGENT
K3212	PREMIE TIL PRIV./OFF. PENSJONSFORSIKRING I ARBEIDSFORHOLD
K3216	SÆRFRADRAG REINDRIFT
K3217	SÆRFRADRAG SKIFERPRODUKSJON
K3218	NÆRINGSDRIVENDES PREMIE TIL FRIVILLIG TILLEGGSTRYGD FOR SYKEPENGER I FOLKETRYGDEN
K3221	UTENBYGDS UNDERSKUDD, USPESIFISERT
K3222	UTENBYGDS UNDERSKUDD, JORDBRUK/SKOGBRUK
K3223	UTENBYGDS UNDERSKUDD, FISKE
K3224	UTENBYGDS UNDERSKUDD, ANNEN NÆRING
K3227	INNENBYGDS UNDERSKUDD, JORDBRUK
K3228	" SKOGBRUK
K3229	" FISKE
K3230	" I ANDRE NÆRINGER
K3231	" I ANS/KS ANDRE NÆRINGER
K3232	" REINDRIFT
K3233	" SKIFERBRUDD
K3234	" I ANS/KS PRIMÆRNÆRING
K3301	RENTER AV GJELD TIL NORSKE FORDRINGSHAVERE
K3302	RENTER AV GJELD TIL UTENLANDSKE FORDRINGSHAVERE
K3303	PLIKTIG UNDERHOLDNINGSBIDRAG OG KÅRYTELSE PÅHEFTET FAST EIENDOM UTENOM JORD/SKOG
K3304	DEL AV FRADRAGSBERETTIGEDE UTGIFTER I BOLIGSELSKAP
K3305	FRADRAGSBERETTIGET PREMIE FOR EGEN PENSJONSFORSIKRING
K3306	FRADRAGSBERETTIGET TAP VED SALG AV FAST EIENDOM
K3307	ANDRE FRADRAG
K33071	herav: GAVER FRIV. ORGANISASJONER
K33072	herav: ANDRE FRADRAG
K3308	FRADRAGSBERETTIGET TAP VED SALG AV AKSJER
K3309	FREMFORBART UNDERSKUDD I NÆRING FRA TIDLIGERE ÅR
K3310	ÅRETS UNDERSKUDD, UMLEIE
K3503	SÆRFRADRAG LITEN ERVERVSEVNE
K3504	SÆRFRADRAG STORE SYKDOMSUTGIFTER
K4101	BANKINNSKUDD
K4103	KONTANTER OG SJEKKER, NETTO
K4104	AKSJEFOND
K4105	OBLIGASJONS- OG PENGEMARKEDSFOND
K4106	UTESTÅENDE FORDRINGER
K4107	AKSJER, GRUNNFONDSBEVIS, OBLIGASJONER REGISTRERT I VPS
K4108	ANDRE VERDIPAPIRER
K4109	INNSKUDD I UTENLANDSKE BANKER
K4203	INNBO OG ANNET LØSØRE, OG FRITIDSBÅTER, VERDI < 50 000 KR., NETTO
K4204	FRITIDSBÅTER, VERDI > 50 000 KR.
K4205	MOTORKJØRETØY
K4206	CAMPINGVOGNER
K4301	DEL AV BOLIGSELSKAPS LIGNINGSVERDI
K4302	LIGNINGSVERDI, EGEN BOLIG
K4303	LIGNINGSVERDI, FRITIDSEIENDOM
K43041	LIGNINGSVERDI, SKOG (kun innenbygds)
FAFE	LIGNINGSVERDI AV ANNEN FAST EIENDOM
K43042	herav: LIGNINGSVERDI GÅRDSBRUK
K4401	YRKESBILER, MASKINER OG INVENTAR
K4402	BUSKAP, PELTSYR, REIN

K4403	VARELAGER
K4404	SKIP OG FISKE-/FANGSTBÅTER
K4501	PREMIEFOND, EGEN PENSJONSFORSIKRING
K4502	BRUTTO GJENNKJØPSVERDI LIVSFORSIKRING
K4503	ANDELSEIERS DEL AV BOLIGSELSKAPS ANNEN FORMUE
K4504	ANNEN SKATTEPLIKTIG FORMUE
K4601	FORMUE FAST EIENDOM I UTLANDET
K4602	ANNEN SKATTEPLIKTIG FORMUE I UTLANDET
K4801	GJELD TIL NORSKE FORDRINGSHAVERE
K4802	ANDELSEIERS DEL AV GJELD I BOLIGSELSKAP
K4803	GJELD TIL UTENLANDSKE FORDRINGSHAVERE
KONTAND	ANDEL AV FULL KONTANTSTØTTE I BASISÅRET
LTO138	FØDSELS- OG OMSORGSPENGER VED ADOPSJON
LTO147	UTBETALT ARBEIDSLEDIGHETSTRYGD, LTO
LTO215	PENSJON I DØDSMÅNEDEN (skattefri)
LTO217	ALDERSPENSJON FRA FOLKETRYGDEN
LTO218	UFØREPENSJON FRA FOLKETRYGDEN
LTO219	EKTEFELLETTILLEGG FRA FOLKETRYGDEN
LTO220	BARNEPENSJON FRA FOLKETRYGDEN
LTO221	FORELØPIG UFØRESTØNAD I PÅVENTE AV PENSJON FRA FOLKETRYGDEN
LTO222	REHABILITERINGS- OG ATTFØRINGSPENGER FRA FOLKETRYGDEN
LTO224	OVERGANGSSTØNAD, FRA FOLKETRYGDEN
LTO226	ETTERLATTEPENSJON OG OVERGANGSSTØNAD FRA FOLKETRYGDEN
LTO227	UTBETALT AVTALEFESTET PENSJON (AFP), LTO
LTO229	SKATTEFRITT UNDERHOLDSBIDRAG TIL BARN
LTO233	TIDSBEGRENSET UFØRESTØNAD
LTO245	SKATTEFRI STØNAD TIL BARNETILSYN FRA FOLKETRYGDEN
LTO248	UNDERHOLDSBIDRAG TIL TIDL. EKTEFELLE
LTO313	UNDERHOLDSBIDRAG ETTER PÅLEGG FRA TRYGDEETATEN
LTO316	UNDERHOLDSBIDRAG IKKE FRADRAGSBERETTIGET
LTO711	TREKKFRI BILGODTGJØRELSE, LTO711
LTO911	SKATTEFRI ERSTATNING FOR TORT OG SVIE
LTO916	ANDRE SKATTEFRIE UTBETALINGER, LTO
LTO130A	DEKNING AV ELEKTRONISK KOMMUNIKASJON
NAERKAT	NÆRINGSKATEGORI, DELINGSMODELLEN (lages fra beløp på postene 1.6)

0 =ikke næringsdrivende

1 = primærnæring

2 = annen næring

3 = liberale yrker

MARKEDSV_ENEBOLIG	BEREGNET MARKEDSVVERDI ENEBOLIG
MARKEDSV_BORETTSLAG	BEREGNET MARKEDSVVERDI BORETTSLAG
MARKEDSV_SELVEID	BEREGNET MARKEDSVVERDI SELVEID BOLIG
RENTENO1	GJELDSRENTER FRA NÆRINGSOPPGAVE 1
RENTENO2	NETTO GJELDSRENTER FRA NÆRINGSOPPGAVE 2
RENTENO2ANNEN	ANNEN RENTEKOSTNAD FRA NÆRINGSOPPGAVE 2
RTV_27	ENGANGSSTØNAD VED FØDSEL
RTV_58	UTDANNINGSSTØNAD
RTV_515	GRUNNSTØNAD
RTV_516	HJELPESTØNAD
PT	PENSJONSTYPE, 1 (RTV)

A = alderspensjon

B = foreldreløse barn

D = død som avgir ytelse

E = etterlattepensjon

F = forsørget ektefelle

G = gift med pensjonist (ikke selv pensjonist)

J = etterlatt familiepleier

K =avtalefestet pensjon

L = forsørget barn

N = barnpensjon, en av foreldrene død

Q = uført, foreldreløst barn

R = ufør barnpensjonist, en av foreldrene død

U = uførepensjon

V = attføringspensjon

Y =uførepensjon etter yrkesskade

' ' = pensjon opphørt eller ikke pensjon

RTV_PSTAT	PENSJONSSTATUS avtalefestet pensjon (AFP) 010 = private (LO/NHO) 011 = statlige 012 = kommunale 013 = bank og forsikring 014 = sluttvederlag, ikke AFP-tillegg 015 = NAVO første siffer = 1: alderspensjonist hvorav 110 = gått av som 70-åring 111 = 120 = gått av som 67-åring 121 = første siffer = 2: ufør hvorav 210 = ufør voksen 211 = 230 = 231 = 300 = etterlatt ektefelle 400 = etterlatt familiepleier 510 = barnpensjonister 520 = barnpensjonister første siffer = 6 attføring i påvente av uførepensjon 610= 620= 710 - 722 = forsørget ektefelle/barn med grunn- og/eller hjelpestønad. Ikke pensjon. 810 - 812 = andre med grunn- og/eller hjelpestønad, uten pensjon. 999 = andre personer i registeret
RTV_STATUSK	STATUSKODE FRA BARNETRYGDREGISTERET 0= trygdekontoen beregner stønaden 1= ordinær beregning 2=enslig forsørger med stønad for ett ekstra barn 4=barn anbrakt i institusjon
RTV_STFAK	SÆRTILLEGG, andel av G
RTV_UFG	UFØREGRAD
RTV_YRK	YRKESKADEERSTATNING
SOS_BID	SOSIALHJELP, BIDRAG
SOS_LAAN	SOSIALHJELP, LÅN
SOS_SUMBL	SOSIALHJELP, BIDRAG OG LÅN
STUD_STIPEND	STIPEND FRA STATENS LÅNEKASSE TILDELT DETTE ÅRET
STUD_LAAN	LÅN " " "
STUD_GJELD	GJELD I STATENS LÅNEKASSE VED UTGANGEN AV ÅRET
SYKEP	SYKEPENSER FRA FD-trygd
UTDNIVAA	UTDANNINGSNIVÅ 0 = ingen utdanning (mindre enn barneskole) 1 = barneskolenivå (1-6 år) 2 = ungdomsskolenivå (7-9 år) 3 = utdanning på gymnasnivå I (10 år) 4 = utdanning på gymnasnivå II (11-12 år) 5 = utdanning på universitets- og høyskolenivå I (13-14 år) 6 = utdanning på universitets- og høyskolenivå II (15-16 år) 7 = utdanning på universitets- og høyskolenivå III (17-18 år) 8 = utdanning på forskernivå 9 = uoppgitt
UTDFELT	UTDANNINGENS FAGFELT 0 = uoppgitt 1 = Allment fagfelt 2 = Humaniora og estetikk 3 = Undervisning 4 = Administrasjon, økonomi, samfunnsvitenskap og jus 5 = Industri, håndverk, naturvitenskap og teknikk 6 = Samferdsel 7 = Helsevesen 8 = Jordbruk, skogbruk og fiske 9 = Tjenesteyting og forsvar

Variablene som begynner med bokstaven X er hentet fra saldoskjema for selvstendige. Hver selvstendig kan ha inntil fem personinntektsskjemaer - ett for hver virksomhet. Alle disse variablene er i datasettet nummerert fra 1 - 5, der f.eks. XEA1 er eierandel i selskap fra personinntektsskjema nr. 1, men dette gjengis ikke her av plasshensyn.

XEA	EIERANDEL I SELSKAPET
XEKSTRA	JUSTERING AV PERSONINNTekten
XELF	EGEN LØNN I FORETAK
XFTYPE	SELSKAPSTYPE 0= ikke skjema 1 = Enpersonforetak
XGODT	TILLEGG FOR DELTAKERS GODTGJØRELSE I DELTAKERLIGNET SELSKAP
XKAG	KAPITALAVKASTNINGSGRUNNLAG
XKAPSAT	VALGT KAPITALAVKASTNINGSSATS
XKN	KORRIGERT NÆRINGSINNTekt
XLANS	LØNSKOSTNADER ANSATTE (inkl. aktive eiere)
XNTYPE	NÆRINGSTYPE (lages fra næringskode på personinntektsskjema) 1 = primærnæring 2 = annen næring 3 = liberal næring 0 = ikke skjema
XOVERF	LOV Å OVERFØRE NEGATIV PERSONINNTekt TIL DETTE SKJEMA 1 = ja 0 = nei
XTID	ANTALL VIRKSOMHETSMÅNEDER

Parametre i skattereglene i LOTTE-Skatt

Parametrene i skattereglene reflekterer prosentsatser og beløpsgrenser i skattesystemet. Dette er størrelser som lett kan endres i LOTTE-Skatt's menyer, og som ikke krever programmering i skatterutinen. I skatterutinen vil disse parametrene inngå som egne variabelnavn i programkoden.

I skattereglene beholdes parametre for skatter som er opphevet. Eksempler på dette er ordinær inntektsskatt til staten, aksjesparing med skattefradrag (AMS) og sykedelen og helsedelen i folketrygden. Grunnen til at disse parametrene beholdes, er at vi har ett regelarkiv både for gamle og nye regler. Dermed er det mulig å gjøre skatteberegninger også på historiske skattesystemer for å sammenligne over tid.

For mange skatter er det ulike satser i ulike intervaller. I skatteregelen er det muligheter for å bruke opptil ni ulike intervaller. For å spare plass og gjøre parameterlisten nedenfor mer oversiktlig brukes 1-3, 1-5 og 1-9 i variabelnavnet for å markere at her finnes satser eller grenser for flere intervaller. Se skjermbildet for regelarkivet senere i vedlegget for en oppstilling av alle slike variabelnavn. Variable med uthevet skrift er variable som har vært i bruk fra 2005 og utover. Navnsetting av variable følger i størst mulig grad en standard som er beskrevet bakerst i vedlegget.

SASMSU	SMS / BSU, ALDERSGRENSE
SAUTB	ALDERSGRENSE BARNETRYGD
SAUTS	ALDERSGRENSE FOR SMÅBARNSTRYGD
SAUTU	ALDERSGRENSE FORSØRGERFRADRA I SKATT, BARN/UNGDOM
SAUTV	ALDERSGRENSE FORSØRGERFRADRA I SKATT, VOKSNE BARN
SBAMS	AMS, SPAREBELØP KLASSE 1
SBAMS2	AMS, SPAREBELØP KLASSE 2
SBGRUNN	GRUNNBELØP
SBSMS	SMS ORDINÆR /BSU, SPAREBELØP KLASSE 1
SBSMS2	SMS ORDINÆR /BSU, SPAREBELØP KLASSE 2
SBSMSU	SMS FOR UNGE, SPAREBELØP KLASSE 1
SBSMSU2	SMS FOR UNGE, SPAREBELØP KLASSE 2
SBUIF	BELØP FORELDREFRADRA FOR BARN 14-20 ÅR
SBUIF1	MAKSIMALT BELØP FORELDREFRADRA FOR 1. BARN
SBUIF2	MAKSIMALT BELØP FORELDREFR. PR EKSTRA BARN
SBUIML1	MINSTEFRADRA LØNN 1. TRINN
SBUIML2	BELØP 2. TRINN MINSTEFRADRA LØNN
SBUIN	INNTEKTSFRADRA FOR BOSATTE I NORD-TROMS/FINNMARK KL.1
SBUIN2	INNTEKTSFRADRA FOR BOSATTE I NORD-TROMD/FINNMARK KL.2
SBULF	PERSONINNTEKTBELØP HVOR LØNNSFRADRA IKKE KAN BENYTTES
SBULFG	PERSONINNTEKTBELØP HVOR LØNNSFRADRA IKKE KAN BENYTTES (I G)
SBUTB1-5	BELØP BARNETRYGD, 1. BARN (TIL 5. BARN OG FLERE)
SBUTBF	BELØP EKSTRA BARNETRYGD I FINNMARK
SBUTK	KONTANTSTØTTE MAKSIMALBELØP I ÅRET
SBUTS	BELØP PR BARN, SMÅBARNSTRYGD
SBUTU	BELØP FORSØRGERFRADRA PR BARN < 14 ÅR.
SBUTV	BELØP FORSØRGERFRADRA PR VOKSNE BARN
SDFFL	BUNNFRADRA FORMUE LIVSFORSIKRING
SDFFL2	BUNNFRADRA FORMUE, LIVSFORSIKRING KL.2
SDFKIB	BUNNFRADRA FORMUE KONSUMKAPITAL INNBO OG BÅTER
SDFV	BUNNFRADRA FORMUE VERDIPAPIRER
SDFV2	BUNNFRADRA FORMUE, VERDIPAPIRER KL.2
SDIKB	BUNNFRADRA PÅ LIGNINGSVERDI BOLIG
SDIKR	FRIBELØP RENTER/ AKSJEUTBYTTE KL. 1
SDIKR2	FRIBELØP RENTER/ AKSJEUTBYTTE KL.2
SDINB	FRADRA I INNTEKT PR BRUK I JORDBRUKET
SDTFK	BUNNFRADRA TIL FORMUESKATT, KOMMUNE
SDTFK2	BUNNFRADRA FORMUESKATT, KOMMUNE KL.2
SDTIF	BUNNFRADRA TIL FELLESSKATT KL. 1
SDTIF2	BUNNFRADRA TIL FELLESSKATT KL. 2
SDTIFFF	BUNNFRADRA FELLESSKATT FINNMARK KL.1

SDTIFF2	BUNNFRADRAG FELLESSKATT FINMARK KL.2
SDTIK	BUNNFRADRAG TIL KOMMUNESKATT KL.1
SDTIK2	BUNNFRADRAG TIL KOMMUNESKATT KL.2
SDTRM	BUNNFRADRAG I NETTOINNTekt ENSLIG, SK.RED.REGEL
SDTRM2	BUNNFRADRAG I NETTOINNTekt PAR, SK.RED.REGEL
SDTRMF	BUNNFRADRAG I NETTOFORMUE SKATTEREDUKSJONSREGEL, KL. 1
SDTRMF2	BUNNFRADRAG I NETTOFORMUE SKATTEREDUKSJONSREGEL, KL. 2
SDUIM	FRADRAG I LØNN TIL MINSTEFRADRAG
SDUIT	BUNNFRADRAG REISEUTGIFTER
SFIKAF	FREMFØRINGSFAKTOR FOR ANNEN FAST EIENDOM
SFIKB	FREMFØRINGSFAKTOR FOR LIKNINGSVERDI BOLIG
SFIKH	FREMFØRINGSFAKTOR FOR LIKNINGSVERDI HYTTE
SGIKB1-3	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-3, INNTEKT AV BOLIG
SGIKH1-3	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-3, INNTEKT AV HYTTE
SGTFS1-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, FORMUESKATT STAT KL.1
SGTFS21-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, FORMUESKATT STAT KL.2
SGTIS1-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, STATSKATT KL.1
SGTIS21-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, STATSKATT KL.2
SGTIT1-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, TOPPSKATT KL.1
SGTIT21-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, TOPPSKATT KL.2
SGTITF1-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, TOPPSKATT FINNMARK KL1
SGTITF21-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, TOPPSKATT FINNMARK KL2
SGTPH1-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, HELSEDEL KL.1
SGTPH21-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, HELSEDEL KL.2
SGTSF1-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, STATSSKATT, FINNMARK KL.1
SGTSF21-9	NEDRE GRENSE INTERVALL 1-9, STATSSKATT, FINNMARK KL.2
SIIKB	ANTALL INTERVALLER, INNTEKT AV BOLIG
SIIKH	ANTALL INTERVALLER, INNTEKT HYTTE
SITFS	ANTALL INTERVALLER, FORMUESK. STAT KL.1
SITFS2	ANTALL INTERVALLER, FORMUESKATT STAT KL. 2
SITIS	ANTALL INTERVALLER, STATSKATT KL.1
SITIS2	ANTALL INTERVALLER, STATSKATT KL.2
SITIT	ANTALL INTERVALLER, TOPPSKATT KL.1
SITIT2	ANTALL INTERVALLER, TOPPSKATT KL.2
SITITF	ANTALL INTERVALLER, TOPPSKATT FINNMARK KL.1
SITITF2	ANTALL INTERVALLER, TOPPSKATT FINNMARK KL.2
SITPH	ANTALL INTERVALLER, HELSEDEL KL. 1
SITPH2	ANTALL INTERVALLER, HELSEDEL KL.2
SITSF	ANTALL INTERVALLER, STATSSKATT FINNMARK KL.1
SITSF2	ANTALL INTERVALLER, STATSSKATT FINNMARK KL.2
SMAXINB	MAKSIMUM BONDEFRADRAG PR BRUK I INNTEKT
SMAXNIP	LAVESTE TAK PÅ PERSONINNTEKT, NÆRINGSDRIVENDE
SMAXNIPF	MAKSIMAL PERSONINNTEKT, FRIE YRKER
SMAXNIPG	LAVESTE TAK PÅ PI (I G)
SMAXNIPH	HØYESTE TAK PÅ PERSONINNTEKT, NÆRINGSDRIVENDE
SMAXP	MAKSIMUMSBELØP FOR PENSJONSG. INNTEKT
SMAXPIFG	TAK PI FOR FRIE YRKER (I G)
SMAXPIHG	HØYESTE TAK FOR PI (I G)
SMAXSJO	MAKSIMUMSBELØP SJØMANNFRADRAG
SMAXTPTG	MAKSIMUMSBELØP, TRYGDEAVGIFT (I G)
SMAXUIF1	MAKSIMUM SATS FORELDREFR. FOR 1 BARN < 14 ÅR
SMAXUIF2	MAKSIMUM SATS FORELDREFR.FOR 2+ BARN < 14 ÅR
SMAXUIK	MAKSIMUMSBELØP FAGF.KONTINGENT / GAVER
SMAXUIM	MAKSIMUM MINSTEFRADRAG, PENSJONER
SMAXUIO	MAKSIMUM OPPGJØRSFRADRAG
SMAXUIP	MAKSIMUMSBELØP EGEN PENSJONSFORSIKRING
SMAXUISF	MAKSIMUM SÆRFRADRAG
SMININB	MINIMUM BONDEFRADRAG PR BRUK I INNTEKT
SMINIPHG	SLUTT PÅ BEGRENSNING AV PI (I G)
SMINNIPH	SLUTT PÅ BEGRENSNING AV PI, NÆRINGSDR.
SMINP	MINIMUMSBELØP FOR PENSJONSG. INNTEKT
SMINUIF1	MINIMUMSSATS FORELDREFRADRAG 1 BARN < 14 ÅR
SMINUIF2	MINIMUMSSATS FORELDREFRADRAG FOR 2+ BARN < 14 ÅR
SMINUIM	MINIMUM MINSTEFRADRAG, PENSJONER

SMINUIML	MINIMUM MINSTEFRADRAG LØNN
SMINUIO	MINIMUM OPPGJØRSFRADRAG
SPAMS	AMS, FRADRAGSPROSENT KLASSE 1
SPAMS2	AMS, FRADRAGSPROSENT KLASSE 2
SPHLL	SATS AV HØYEST LØNTE, BEREGNING MAKSIMALT LØNNSFRADRAG
SPIKB	SATS FOR PROSENTLIGNET BOLIG
SPIKB1-3	PROSENTSATS, INTERVALL 1-3, INNTEKT AV BOLIG
SPIKH	SATS FOR PROSENTLIGNET HYTTE
SPIKH1-3	PROSENTSATS, INTERVALL 1-3, INNTEKT AV HYTTE
SPINB	SATS TIL FRADRAG PR BRUK I JORDBRUKET
SPIUSR	SKJERMINGSRENTE, PERSONLIGE AKSJONÆRER/DELTAGERE
SPNIN	SATS FOR BEREGN. AV NETTO NÆRINGSINNTEKT
SPNIPA	HØY SATS PENSJONSDEL, ANNEN NÆRING
SPNIPP	LAV SATS PENSJONSDEL, PRIMÆRNÆRING
SPNRU	ANDEL AV NETTO NÆRINGSINNTEKT SOM GIR BUNNFRADRAG
SPSJO	SATS SJØMANNNSFRADRAG
SPSMS	SMS / BSU, FRADRAGSPROSENT KLASSE 1
SPSMS2	SMS / BSU, FRADRAGSPROSENT KLASSE 2
SPSMSU	SMS FOR UNGE, FRADRAGSPROSENT KLASSE 1
SPSMSU2	SMS FOR UNGE, FRADRAGSPROSENT KLASSE 2
SPTFK	SATS FORMUESKATT, KOMMUNE
SPTFS1-9	SATS FOR INTERVALL 1-9, FORMUESKATT STAT KL.1
SPTFS21-9	SATS FOR INTERVALL 1-9, FORMUESKATT STAT KL.2
SPTIF	SATS FELLESKATT
SPTIFF	SATS FELLESKATT FINMARK
SPTIK	SATS KOMMUNESKATT
SPTIS1-9	SATS INTERVALL 1-9, STATSKATT KL. 1
SPTIS21-9	SATS FOR INTERVALL 1-9, STATSKATT KL. 2
SPTIT1-9	SATS FOR INTERVALL 1-9, TOPPSKATT KL. 1
SPTIT21-9	SATS FOR INTERVALL 1-9, TOPPSKATT KL. 2
SPTITF1-9	SATS FOR INTERVALL 1-9 TOPPSKATT FINNMARK KL.1
SPTITF21-9	SATS FOR INTERVALL 1-9 TOPPSKATT FINNMARK KL.2
SPTPH1-9	SATS FOR INTERVALL 1-9, HELSEDEL KL. 1
SPTPH21-9	SATS FOR INTERVALL 1-9, HELSEDEL KL. 2
SPTPP	SATS VED BEREGNING AV MINIMUM PENSJONSAVGIFT
SPTPPO	SATS PENSJONSDEL FOR OVERSKYTENDE INNTEKT
SPTPS	SATS SYKEDEL
SPTPTH	HØY SATS TRYGDEAVGIFT
SPTPTL	LAV SATS TRYGDEAVGIFT
SPTPTO	SATS TRYGDEAVGIFT FOR OVERSKYTENDE INNTEKT
SPTPTP	SATS TRYGDEAVGIFT PÅ PENSJONSINNTEKT
SPTRM	PROSENTSATS MIDLERTIDIG SKATT MED SKATTEREDUKSJONSREGELEN
SPTRMF	PROSENTSATS TIL FORMUE, SKATTEREDUKSJONSREGELEN
SPTSF1-9	SATS FOR INTERVALL 1-9, STATSSKATT, FINNMARK KL.1
SPTSF21-9	SATS FOR INTERVALL 1-9, STATSSKATT, FINNMARK KL.2
SPUIM	SATS MINSTEFRADRAG, PENSJONER
SPUIML1	SATS 1. TRINN MINSTEFRADRAG LØNN
SPUIML2	SATS 2. TRINN MINSTEFRADRAG LØNN
SPUIO	SATS OPPGJØRSFRADRAG
SPUKA	SATS FOR KAPITALAVKASTNING
SPULG	SATS FOR LØNNSFRADRAG
SPUNR	ANDEL AV NÆRINGSINNTEKT SOM GIR MAKSIMAL NETTO RENTEUTGIFT
SPUNS	SATS FOR INNTEKTSFØRING, NEGATIVE SALDI
SSNAVN	NAVN PÅ REGEL/SATSSETT

For å fylle ut alle parametrene til en regel er det konstruert et skjermbilde. Oversikten viser hvor de forskjellige variablene skal fylles ut i skjermbildet. Variable med uthevet skrift er variable som har vært i bruk fra 2005 og utover.

***** UTFYLLING AV SKATTESATSER *****

=====

NAVN PÅ REGEL : **ssnavn**

MERKNAD: (**merknad**)

=====

* MINSTEFRADDRAG

PENSJONISTER (GML. FELLES)

MINIMUMSVERDI: **sminuim** SATS: **spuim** %

MAKSIMUMVERDI: **smaxuim**

FRADDRAG I LØNN: **sduim**

LØNNSTAKER (NY FRA 2005)

MINIMUMSVERDI: **sminuiml**

1. TRINN MAKSIMUMVERDI: **sbuiml1** SATS: **spuiml1** %

2. TRINN MAKSIMUMVERDI: **sbuiml2** SATS: **spuiml2** %

* BONDEFRADDRAG

PR. BRUK: **sdinb**

MINIMUMSVERDI: **smininb** SATS: **spinb** %

MAKSIMUMVERDI: **smaxinb**

* OPPGJØRSFRADDRAG

MINIMUMSVERDI: **sminuio** SATS: **spuio** %

MAKSIMUMVERDI: **smaxuio**

* FAGF. KONT./GAVER

MAKSIMUMVERDI: **smaxuik**

* EGEN PENSJONFORS.

MAKSIMUMVERDI: **smaxuip**

* SJØMANNFRADDRAG

MAKSIMUMVERDI: **smaxsjo** SATS: **spsjo** %

* REISEUTGIFTER

BUNNFRADDRAG: **sduit**

* FORELDREFRADDRAG

1 BARN < 14 ÅR   2+ BARN < 14 ÅR

MINIMUMSVERDI: **sminuif1**   **sminuif2**

MAKSIMUMVERDI: **smaxuif1**   **smaxuif2**

BELØP FOR BARN 14-20 ÅR: **sbuif**

* FORELDREFRADDRAG (NY FRA 2005)

BELØP FØRSTE BARN: **sbuif1**

TILLEGG PR. EKSTRA BARN: **sbuif2**

* SÆRFRADDRAG

MAKSIMUMVERDI: **smaxuisf**

* INNTEKTSFRADDRAG FOR BOSATTE N-TROMS/FINNMARK

SKATTEKLASSE 1: **sbuin**

SKATTEKLASSE 2: **sbuin2**

* RENTER/ AKSJEUTB. BUNNFRADDRAG

SKATTEKLASSE 1: **sdikr**

SKATTEKLASSE 2: **sdikr2**

* NETTOLIGNET BOLIG BUNNFRADDRAG:

FRAMFØRINGSFAKTOR: **sdikb**   NETTOSATS: **spikb** %

sfikb

* NETTOLIGNET HYTTE NETTOSATS:

FRAMFØRINGSFAKTOR: **spikh** %

sfikh

* ANNEN FAST EIENDOM.

FRAMFØRINGSFAKTOR: **sfikaf**

NY!!! (BUNNFRADRAG OG SATS, BOLIG OG HYTTE ERSTATTES)

* NETTOLIKNET BOLIG OG HYTTE

..... BOLIG			.... HYTTE		
ANTALL INTERVALLER		siikb		siikh	
INTERVALL	NEDRE GRENSE	SATS	NEDRE GRENSE	SATS	
1	sgikb1	spikb1 %	sgikh1	spikh1 %	
2	sgikb2	spikb2 %	sgikh2	spikh2 %	
3	sgikb3	spikb3 %	sgikh3	spikh3 %	

* NETTO RENTEUTGIFTER TIL NÆRINGSINNTEKT

ANDEL AV NÆRINGSINT. SOM GIR MAKSIMAL NETTORENTEUTGIFT:	spunr %
ANDEL AV NETTO NÆR.INT. SOM ANGIR BUNNFR. PÅ N.RENTEUTG.:	spnru %

* NÆRINGSINNTEKT

ANDEL AV NÆRINGSINNTEKT TIL FRATREKK I NÆRINGSINNTEKT:	spnin %
--	---------

* GRUNNBELØP: **sbgrunn** = 1 G

* DELINGSMODELLEN, NÆRINGSINNTEKT

SATS FOR INNTEKTSFØRING AV NEGATIVE SALDI:	spuns %
SATS FOR KAPITALAVKASTNING:	spuka %
SATS FOR LØNNSFRADRAG:	spulg %
SATS PÅ HØYEST LØNNTE FOR BER. AV MAKSIMALT LØNNSFRADRAG:	sphll %
PERSONINNTEKTBELØP HVOR LØNNSFRADRAG IKKE KAN BENYTTES:	sbulfg G = sbulf
LAVESTE TAK FOR PERSONINNTEKT:	smaxnipg G = smaxnip
SLUTT PÅ BEGRENSNING AV PERSONINNTEKT:	sminiphg G = sminniph
HØYESTE TAK FOR PERSONINNTEKT:	smaxpihg G = smaxniph
TAK FOR PERSONINNTEKT FRIE YRKER:	smaxpifg G = smaxnipf

* SKJERMINGSRENTE FOR PERSONLIGE AKSJONÆRER OG DELTAKERE: **spiusr** %

* KOMMUNESKATT SATS: **sptik** %
 BUNNFRADRAG SKATTEKLASSE 1: **sdtik** SKATTEKLASSE 2: **sdtik2**

* FELLESSKATT SATS: **sptif** %
 BUNNFRADRAG SKATTEKLASSE 1: **sdtif** SKATTEKLASSE 2: **sdtif2**

* FELLESSKATT, FINNMARK SATS: **sptiff** %
 BUNNFRADRAG SKATTEKLASSE 1: **sdtiff** SKATTEKLASSE 2: **sdtiff2**

* STATSKATT SKATTEKLASSE 1			SKATTEKLASSE 2		
ANTALL INTERVALLER	sitis		sitis2		
INTERVALL	NEDRE GRENSE	SATS	NEDRE GRENSE	SATS	
1	sgtis1	sptis1 %	sgtis21	sptis21 %	
2	sgtis2	sptis2 %	sgtis22	sptis22 %	
3	sgtis3	sptis3 %	sgtis23	sptis23 %	
4	sgtis4	sptis4 %	sgtis24	sptis24 %	
5	sgtis5	sptis5 %	sgtis25	sptis25 %	
6	sgtis6	sptis6 %	sgtis26	sptis26 %	
7	sgtis7	sptis7 %	sgtis27	sptis27 %	
8	sgtis8	sptis8 %	sgtis28	sptis28 %	
9	sgtis9	sptis9 %	sgtis29	sptis29 %	

STATSKATT, FINNMARK SK.KLASSE 1			SKATTEKLASSE 2		
ANTALL INTERVALLER	sitsf		sitsf2		
INTERVALL	NEDRE GRENSE	SATS	NEDRE GRENSE	SATS	
1	sgtsf1	sptsf1 %	sgtsf21	sptsf21 %	
2	sgtsf2	sptsf2 %	sgtsf22	sptsf22 %	
3	sgtsf3	sptsf3 %	sgtsf23	sptsf23 %	
4	sgtsf4	sptsf4 %	sgtsf24	sptsf24 %	
5	sgtsf5	sptsf5 %	sgtsf25	sptsf25 %	
6	sgtsf6	sptsf6 %	sgtsf26	sptsf26 %	

7	sgtsf7	sptsf7	%	sgtsf27	sptsf27	%
8	sgtsf8	sptsf8	%	sgtsf28	sptsf28	%
9	sgtsf9	sptsf9	%	sgtsf29	sptsf29	%

* TOPPSKATT			SKATTEKLASSE 1	SKATTEKLASSE 2		
ANTALL INTERVALLER			sitit	sitit2		
INTERVALL	NEDRE GRENSE	SATS		NEDRE GRENSE	SATS	
1	sgtit1	sptit	%	sgtit21	sptit21	%
2	sgtit2	sptit2	%	sgtit22	sptit22	%
3	sgtit3	sptit3	%	sgtit23	sptit23	%
4	sgtit4	sptit4	%	sgtit24	sptit24	%
5	sgtit5	sptit5	%	sgtit25	sptit25	%
6	sgtit6	sptit6	%	sgtit26	sptit26	%
7	sgtit7	sptit7	%	sgtit27	sptit27	%
8	sgtit8	sptit8	%	sgtit28	sptit28	%
9	sgtit9	sptit9	%	sgtit29	sptit29	%

* TOPPSKATT, FINNMARK			SKATTEKLASSE 1	SKATTEKLASSE 2		
ANTALL INTERVALLER			sititf	sititf2		
INTERVALL	NEDRE GRENSE	SATS		NEDRE GRENSE	SATS	
1	sgtitf1	sptitf1	%	sgtitf21	sptitf21	%
2	sgtitf2	sptitf2	%	sgtitf22	sptitf22	%
3	sgtitf3	sptitf3	%	sgtitf23	sptitf23	%
4	sgtitf4	sptitf4	%	sgtitf24	sptitf24	%
5	sgtitf5	sptitf5	%	sgtitf25	sptitf25	%
6	sgtitf6	sptitf6	%	sgtitf26	sptitf26	%
7	sgtitf7	sptitf7	%	sgtitf27	sptitf27	%
8	sgtitf8	sptitf8	%	sgtitf28	sptitf28	%
9	sgtitf9	sptitf9	%	sgtitf29	sptitf29	%

* HELSEDEL FOLKETR.			SKATTEKLASSE 1	SKATTEKLASSE 2		
ANTALL INTERVALLER			sitph	sitph2		
INTERVALL	NEDRE GRENSE	SATS		NEDRE GRENSE	SATS	
1	sgtph1	sptph1	%	sgtph21	sptph21	%
2	sgtph2	sptph2	%	sgtph22	sptph22	%
3	sgtph3	sptph3	%	sgtph23	sptph23	%
4	sgtph4	sptph4	%	sgtph24	sptph24	%
5	sgtph5	sptph5	%	sgtph25	sptph25	%
6	sgtph6	sptph6	%	sgtph26	sptph26	%
7	sgtph7	sptph7	%	sgtph27	sptph27	%
8	sgtph8	sptph8	%	sgtph28	sptph28	%
9	sgtph9	sptph9	%	sgtph29	sptph29_	%

* SYKEDEL FOLKETRYGDEN SATS: sptps %

* PENSJONDEL FOLKETRYGDEN LAV SATS: spnipp % HØY SATS: spnipa %
 SATS FOR OVERSKYTENDE INNTEKT: sptppo %

* PENSJONGIVENDE INNTEKT
 SATS VED BEREGNING AV MINIMUM PENSJONSAVGIFT: **sptpp** %
 MINIMUMSBELØP FOR PENSJONGIVENDE INNTEKT: **sminp**
 MAKSIMUMSBELØP: **smaxtptg** = **smaxp**

* TRYGDEAVGIFT
 LAV SATS: **sptpt1** % HØY SATS: **sptpth** %
 SATS FOR OVERSKYTENDE INNTEKT: **sptpto** %
 SATS FOR PENSJONSINNTEKT: **sptptp** %

* FORMUEBEREGNING		SKATTEKLASSE 1	SKATTEKLASSE 2
BUNNFRADRAG	VERDIPAPIRER	sdfv	sdfv2
BUNNFRADRAG	LIVSFORSIKRING	sdfvl	sdfvl2
BUNNFRADRAG	INNBO/BÅTER:	sdfkib	

* FORMUESKATT, KOMMUNE BUNNFRADDRAG: **sdtfk** SATS: **sptfk** %
 BUNNFRADDRAG SKATTEKLASSE 2: **sdtfk2**

* FORMUESKATT, STAT SKATTEKLASSE 1 SKATTEKLASSE 2
 ANTALL INTERVALLER **sitfs** **sitfs2**
 INTERVALL NEDRE GRENSE SATS NEDRE GRENSE SATS

1	sgtfs1	sptfs1	%	sgtfs21	sptfs21	%
2	sgtfs2	sptfs2	%	sgtfs22	sptfs22	%
3	sgtfs3	sptfs3	%	sgtfs23	sptfs23	%
4	sgtfs4	sptfs4	%	sgtfs24	sptfs24	%
5	sgtfs5	sptfs5	%	sgtfs25	sptfs25	%
6	sgtfs6	sptfs6	%	sgtfs26	sptfs26	%
7	sgtfs7	sptfs7	%	sgtfs27	sptfs27	%
8	sgtfs8	sptfs8	%	sgtfs28	sptfs28	%
9	sgtfs9	sptfs9	%	sgtfs29	sptfs29	%

* SPARING MED SKATTEFRADDRAG (OG BOLIGSPARING FOR UNGE - BSU)
 ORDINÆR SMS SKATTEKLASSE 1 SKATTEKLASSE 2
 SPAREBELØP: **sbsms** **sbsms2**
 FRADRAGSPROSENT: **spsms** % **spsms2** %
 SMS FOR FOLK UNDER : **sasmsu** år
 SKATTEKLASSE 1 SKATTEKLASSE 2
 SPAREBELØP: sbsmsu sbsmsu2
 FRADRAGSPROSENT: spsmsu % spsmsu2 %

* AKSJESPARING MED SKATTEFRADDRAG
 SKATTEKLASSE 1 SKATTEKLASSE 2
 SPAREBELØP: sbams sbams2
 FRADRAGSPROSENT: spams % spams2 %

* KONTANTSTØTTE
 MAKSIMUMSBELØP: **sbutk**

* SMÅBARNSTRYGD
 BELØP PR. BARN: **sbutb** ALDER UNDER : **sautb** år

* BARNETRYGD BELØP PR. BARN ALDER UNDER : **sautb** år
 1. BARN: **sbutb1**
 2. BARN: sbutb2
 3. BARN: sbutb3
 4. BARN: sbutb4
 5+ BARN: sbutb5
 EKSTRABELØP FINNMARK: **sbutbf**

* FORSØRGERFRADDRAG BARN/ UNGDOM
 BELØP PR. BARN: sbutu ALDER UNDER : sautu år

* FORSØRGERFRADDRAG VOKSNE BARN
 BELØP PR. BARN: sbutv ALDER UNDER : sautv år

* SKATTEREDUKSJON FOR FOLK MED YTELSER FRA FOLKETRYGDEN.
 BUNNFRADDRAG I NETTOFORMUE
 SKATTEKLASSE 1: **sdtmrf**
 SKATTEKLASSE 2: **sdtmrf2**
 SATS TIL FORMUEN I INNTEKTSBEGREPET: **sptmrf** %
 BUNNFRADDRAG I NETTOINNTEKT
 ENSLIGE: **sdtmrf**
 PAR: **sdtmrf2**
 SKATTESATS: **sptmrf** %

Det er en standard for navnsetting av variable i regelarkivet som blir fulgt i størst mulig grad både for nåværende og for fremtidige utvidelser av regelarkivet. Navnsettingen ser slik ut:

S = (Sats) Indikerer at variabelen kommer fra regelarkivet.

+ **P** = Procentsats

D = Fratreck (bunnfradrag)

MIN = Minimumsbeløp

MAX = Maksimumsbeløp

B = Beløp

G = Nedre grense på intervall

I = Antall intervaller

A = Aldersgrense

F = Fremføringsfaktor

+ **Begrep** (inntekt, skatt, etc.) 3 bokstaver er vanlig

+ **2** = skatteklasse 2

Ingenting angir skatteklasse 1 eller ikke klasseavhengig

+ **j** = Intervall nr. j

Ingenting angir at det er intervalluavhengig

Begreper er sammensatt av flere bokstaver. Noen bokstaver som ofte brukes som forkortelser er:

I = Inntekt

U = Utgift (Fradrag)

F = Formue

N = Netto

T = Skatt (Tax)

Et eksempel på et begrep er toppskatt, som heter **TIT**. Tolkningen er som følger: **T**=Skatt, **I**=Inntekt, **T**=Topp.

Det vil ikke alltid være gitt hva begrepene skal hete, men alle begreper er merket med ledetekster i skatterutinen.

Ut-variable fra skatteberegningen for 2005

Denne listen inneholder variablene som inngår i datasettene som er resultater av en kjørt skatteberegning.

AMS	AKSJESPARING MED SKATTEFRADRA
ANDELBSU	ANDEL AV MAX. BSU I GRUNNLAGSÅRET
ANDFAG	ANDEL AV MAX. FRADRA FOR FAGFORENINGSKONTINGENT
ANDUISF1	SÆRFRADRA FOR ALDER, UFØRHET, ANDEL AV MAX. SÆRFRADRA
ANDUISF5	SÆRFRADRA FOR NEDSATT ERVERVSEV., ANDEL AV MAX. SÆRFRADRA
ANNT12	ANTALL BARN UNDER 12 ÅR I FAMILIEN
BARN	SUM BARNETRYGD OG KONTANTSTØTTE
BF	BRUTTOFORMUE = sum av alle formuesposter
BFX	BRUTTOFORMUE EKSKLUSIVE INNBO/LØSØRE OG SMÅBÅTER
BONDEAND	ANDEL AV MAX. FRADRA I BASISÅRET, SÆRSKILT FRADRA I NÆRINGSINNTEKT, LANDBRUK
BSU	SKATTEFRADRA FOR BOLIGSPARING FOR UNGDOM
DALDER	ALDER
DANDELFF	PERSONENS ANDEL AV TOTALT FORELDREFRADRA I FAMILIEN
DFAMNR	FAMILIENUMMER, ANONYMISERT <i>Alle personer i samme familie har samme familienummer: Barn får morens familienummer. Ved ekteskap får kvinnen (og hennes evt. barn) mannens familienummer.</i>
DFAMST	FAMILIESTATUS 1 = enslig forsørger (kan være 85-åring med 50 år gammelt hjemmeboende barn). Reelt enslig forsørger finnes ved å kombinere med DFAMST2=0 2 = en av ektepar med barn 3 = barn (kan være voksent barn) 4 = en av ektepar uten barn, jfr. 1 5 = andre med barn (samboer med barn, enslig som ikke er lignet i skatteklasse 2 med barn). 0 = annet (enslig, en av samboerpar m.v.)
DFAMST2	ENSLIG FORSØRGERS KL.STATUS 1 = skal ligned i klasse 1 (yngste barn er over 17 år) 0 = annet
DFNR	FØDSELSNUMMER, ANONYMISERT
DHUSHNR	HUSHOLDNINGSNUMMER <i>alle medlemmer av samme husholdning ha samme husholdningsnummer</i>
DHUSHTYP	HUSHOLDNINGSTYPE 1 = enslig 2 = enslig forsørger der yngste barn er under 18 år <i>For kategori 3 - 8: Samboerpar er definert som to voksne med forskjellig etternavn som har samme adresse, begge er ugifte, og der aldersforskjellen ikke er for stor (skjønnsmessig).</i> 3 = samboer- eller ektepar uten barn <i>For kategori 4 - 7: Yngste barn må være under 18 år, men alle barn telles. Det skilles ikke mellom særkullsbarn og fellesbarn.</i> 4 = samboer- eller ektepar m. 1 barn 5 = " " m. 2 barn 6 = " " m. 3 barn 7 = " " m. 4 eller flere barn 8 = samboer- eller ektepar eller enslig forsørger med yngste barn 18 år og over 9 = flerfamiliehusholdninger (ugifte søsken som bor sammen, to- og tregenerasjonshusholdninger, tvilstilfeller av samboere mv.) 10=institusjonsbefolkning (HTYP=0)
DISP1	DISPONIBEL INNTEKT = bruttoinntekt - total skatt
DISP2	DISPONIBEL INNTEKT, IF = sum av bruttoinntekt, bostøtte, stipend, sosialhjelp, grunnstønad, hjelpestønad, yrkesskadeerstatning, skattefrie utbetalinger LTO, skattefrie stønad til barnetilsyn, utdanningsstønad og engangsstøtte ved fødsel, fratrukket underskudd i næring, tap ved salg av bolig og aksjer, renteutgifter, underskudd i borettslag, premie til offentlig pensjonsordning og total skatt.
DISP	INNTEKT ETTER SKATT = summen av bruttoinntekt, bostøtte, stipend, sosialhjelp, grunnstønad, hjelpestønad, yrkesskadeerstatning, skattefrie utbetalinger LTO, skattefrie stønad til barnetilsyn, utdanningsstønad og engangsstøtte ved fødsel, fratrukket andre inntekter i borettslag, underskudd i næring, tap ved salg av bolig og aksjer, premie til offentlig pensjonsordning og total skatt.

DKJONN	KJØNN 1 = mann 2 = kvinne
DKL2NR	KL. 2-GRUPPE, FELLESNUMMER Personer som har krav på å bli lignet felles i klasse 2 (dvs. ektepar og registrerte partnere) har samme verdi på DKL2NR.
DKOMST	SKATTEFORDEL VED BOSTED 1 = person bor i Nord-Troms eller Finnmark 0 = annet
DMAXFF	BRUKER FAMILIEN MAKSIMALT FORELDREFRADRAG I BASISÅRET 1=ja 0=nei
DOPPBL DSIVILST	OPPBLÅSNINGSFAKTOR SIVIL STATUS 1 = ugift 2 = gift 3 = enke/enkemann 4 = skilt 5 = separert 6 = registrert partner 7 = separert partner 8 = skilt partner 9 = gjenlevende partner
DSKRED	INDIKATOR FOR SKATTEBEGRENSNINGSREGELEN 1 = ja, kan komme inn under skattebegrensningsregelen hvis vedkommende eller ektefellen mottar pensjon fra folketrygden Dersom dette er uførepensjon eller attføringspenger kreves i tillegg fullt særfradrag. + Alle som fikk skattebegrensning i grunnlagsåret. 0 = nei
DSOSIOST	SOSIOØKONOMISK STATUS 1 = selvstendig næringsdrivende, primærnæring 2 = selvstendig næringsdrivende, annen næring 3 = ansatte 4 = pensjonister / trygdede 5 = andre: Barn, studenter, personer uten inntekt mv.
DUIF0	FAKTISK FORELDREFRADRAG
DUTBAB	ANTALL BARN SOM GIR RETT TIL BARNETRYGD
DUTBARN	ANTALL BARN UNDER 19 ÅR
DYBARN	ALDER PÅ YNGSTE BARN
ENSLIGF	ENSLIG FORSØRGER MED YNGSTE BARN 18 ÅR
FA	ANNEN SKATTEPLIKTIG FORMUE = k4501+k4502+k4503+k4504+k4601+k4602
FAB	LIGNINGSVERDI AV ANDELSEIERS DEL AV BOLIGSELSKAP
FAE	FORMUE, ANNEN FAST EIENDOM
FB	FORMUE, EGEN BOLIG
FH	FORMUE, FRITIDSEIENDOM
FHOLDPRI	NÆRINGSINNTekt FRA PRIMÆRNÆRING SOM ANDEL AV TOTAL NÆRINGSINNTekt
FISK	FISKEFRADRAG
FKA	FORMUE ANNEN KONSUMKAPITAL = privatbiler + motorsykler + lystfartøyer + campingvogner
FKIB	FORMUE KONSUMKAPITAL INNBO OG SMÅBÅTER, NETTO
FN	NETTOFORMUE (bruttoformue - gjeld > 0)
FNRFKI	DUMMYVARIABEL TIL BRUK I MARGINALSKATTEBEREGNINGEN
FP	FORMUE PRODUKSJONSKAPITAL
FRAD01	SKATTEFRADRAG BSU, i basisåret
FS	FORMUE, SKOG (innenbygds)
FV	FORMUE, VERDIPAPIRER
FVB	FORMUE, BANKINNSKUDD
G	TOTAL GJELD
GA	ANNEN GJELD
GAB	ANDELSEIERS GJELD I BOLIGSELSKAP
GODTGJA	GODTGJØRELSE FRA PERSONINNTektSKJEMA, ANNEN NÆRING
GODTGJP	GODTGJØRELSE FRA PERSONINNTektSSKJEMA, PRIMÆRNÆRING
HSOSIOST	HOVEDINNTektSTAKERS SOSIOØKONOMISKE STATUS
HSTILL	STILLING I HUSHOLDNINGEN 0=ikke hovedinntektstaker 1=hovedinntektstaker
IA	ANDRE INNTEKTER

IAB	ANDELSEIERS INNTEKT I BOLIGSELSKAP
IAF	ANDRE INNTEKTER AV FAST EIENDOM
IASP	PERSONINNTEKT FRA AKSJESELSKAP
IB	BRUTTO INNTEKT i skattemessig forstand = sum alle inntekter (POST 3.1.10)
IDPA	PERSONINNTEKT FRA DELTAKERLIKNET SELSKAP, ANNEN NÆRING
IDPP	PERSONINNTEKT FRA DELTAKERLIKNET SELSKAP, PRIMÆRNÆRING
IK	KAPITALINNTEKT
IKA	BRUTTO AKSJEUTBYTTE
IKAN	BRUTTO AKSJEUTBYTTE, NORSKE SELSKAPER
IKAU	BRUTTO AKSJEUTBYTTE, UTENLANDSKE SELSKAPER
IKL	KAPITALINNTEKT, LIVSFORSIKRING = avkastning på sparedelen
IKR	BRUTTO RENTEINNTEKT
IL	TOTAL LØNNSINNTEKT FRATRUKKET ILTR
ILB	BARNES LØNN, barn under 13 år
ILBP	INNTEKT AV BARNEPASS
ILL	LØNN (inkl. sykepenger, dagpenger, naturalytelser m.v. til lønnstakere)
ILTR	LØNN BARE I TRYGDEAVGIFTSGRUNNLAGET
INA	NÆRINGSINNTEKT ANNEN NÆRING (inkl. liberale yrker)
INB	NÆRINGSINNTEKT JORDBRUK
IND	DAGPENGER, SELVSTENDIGE
INNFISK	INNTEKT AV FISKE OG FANGST
INNSJO	INNTEKT SOM GIR SJØMANNFRADRAG
INP	NÆRINGSINNTEKT PRIMÆRNÆRING
INS	SYKE- OG FØDSELPENGER TIL SELVSTENDIG NÆRINGSDRIVENDE
INSA	SYKE- OG FØDSELPENGER TIL SELVSTENDIG NÆRINGSDRIVENDE, ANNEN NÆRING (inkl. liberale yrker)
INSP	SYKE- OG FØDSELPENGER TIL SELVSTENDIG NÆRINGSDRIVENDE, PRIMÆRNÆRING
IOBS	BOSTØTTE
IOS	STIPEND FRA STATENS LÅNEKASSE
IOSH	SOSIALHJELP
IPA	PRIVAT OG KOLLEKTIV PENSJON (IKKE FOLKETRYGD), EGEN
IPBA	ANDRE MOTTATTE YTELSER
IPB	MOTTATT EGNE SKATTEPLIKTIGE BIDRAG, LIVRENTER MV.
IPDGA	SKJØNNSLIGNET GODTGJØRELSE, ANNEN NÆRING, DELT FORETAK
IPDGP	SKJØNNSLIGNET GODTGJØRELSE, PRIMÆRNÆRING, DELT FORETAK
IPDL	LØNN FRA DELTAKERLIGNET SELSKAP
IPE	ETTERBETALT PENSJON
IPF	PENSJON FRA FOLKETRYGDEN, EGEN
IPP	TOTAL PENSJON, EGEN
IPPB	BARNEPENSJON
IPSA	SKJØNNSLIGNET PERSONINNTEKT, ANNEN NÆRING(inkl. liberale yrker)
IPSP	SKJØNNSLIGNET PERSONINNTEKT, PRIMÆRNÆRING
IPT	EKTEFELLETTILLEGG I PENSJONEN (FOLKETRYGD)
IS	EGEN INNTEKT VED BEREGNING AV STANDARDFRADRAG
IT	INNTEKTSGRUNNLAG TIL TOPPSKATT
IUTGU	UBENYTTET GODTGJØRELSEFRADRAG FRA TIDLIGERE ÅR
KLVALG	VALG AV SKATTEKLASSE (SOM GIR LAVEST TOTAL SKATT FOR PARET)
KONTAND	ANDEL AV FULL KONTANTSTØTTE I BASISÅRET
K3503	SÆRFRADRAG LITEN ERVERVSEVNE
K3504	SÆRFRADRAG STORE SYKDOMSUTGIFTER
LTO224	OVERGANGSSTØNAD, LTO
LTO245	STØNAD TIL BARNETILSYN
LTO916	SKATTEFRIE UTBETALINGER, LTO
NAERKAT	NÆRINGSKATEGORI, DELINGSMODELLEN (lages fra beløp på postene 1.6) 0 =ikke næringsdrivende 1 = primærnæring 2 = annen næring 3 = liberale yrker
NFBB	ANDELSEIERS ANDEL AV BOLIGSELSKAPETS NETTOFORMUE
NIF	INNTEKTSGRUNNLAG FOR BEREGNING AV FELLESKATT
NIK	INNTEKTSGRUNNLAG FOR BEREGNING AV KOMMUNESKATT
NIPA	PERSONINNTEKT, ANNEN NÆRING (inkl. liberale yrker)
NIPP	PERSONINNTEKT, PRIMÆRNÆRING
NIS	ALMINNELIG INNTEKT FØR SÆRFRADRAGET, inkl. aksjeutbytte

NKAP	NETTO KAPITALINNTEKT = sum av renteinnt., aksjeutbytte, avkastning på livsforsikring fratrukket renteutgifter og fradragsberettigede utgifter i borettslag
NYBRI	BRUTTOINNTEKT INKL. SKATTEFRIE YTELSER = summen av bruttoinntekt, bostøtte, stipend, sosialhjelp, grunnstønad, hjelpestønad, yrkesskadeerstatning, skattefrie utbetalinger LTO, skattefri stønad til barnetilsyn, utdanningsstønad, engangsstøtte ved fødsel, barnetrygd og kontantstøtte
RTV_515	GRUNNSTØNAD
RTV_516	HJELPESTØNAD
RTV_27	ENGANGSSTØNAD VED FØDSEL
RTV_58	UTDANNINGSSTØNAD
RTV_PSTAT	PENSJONSSTATUS avtalefestet pensjon(AFP) 010 = private (LO/NHO) 011 = statlige 012 = kommunale 013 = bank og forsikring 014 = sluttvederlag, ikke AFP-tillegg 015 = NAVO første siffer = 1: alderspensjonist hvorav 110 = gått av som 70-åring 111 = 120 = gått av som 67-åring 121 = første siffer = 2: ufør hvorav 210 = ufør voksen 211 = 230 = 231 = 300 = etterlatt ektefelle 400 = etterlatt familiepleier 510 = barnpensjonister 520 = barnpensjonister første siffer = 6 attføring i påvente av uførepensjon 610= 620= 710 - 722 = forsørget ektefelle/barn med grunn- og/eller hjelpestønad. Ikke pensjon. 810 - 812 = andre med grunn- og/eller hjelpestønad, uten pensjon 999 = andre personer i registeret
RTV_STATUSK	STATUSKODE FRA BARNETRYGDREGISTERET 0= trygdekantoret beregner stønaden 1= ordinær beregning 2=enslig forsørger med stønad for ett ekstra barn 4=barn anbrakt i institusjon
RTV_UFG	UFØREGRAD
RTV_YRK	YRKESKADDEERSTATNING
SJO	SJØMANNFRADRAG
SKATT	SUM ALLE SKATTEARTER FRATRUKKET DIREKTE SKATTEFRADRAG
SMS	SPARING MED SKATTEFRADRAG
SOEM	DUMMYVARIABEL TIL BRUK VED SAMMENKOBLING
TFK	FORMUESSKATT KOMMUNE
TFS	FORMUESSKATT STAT
TIF	FELLESSKATT
TIK	INNTEKTSKATT, KOMMUNE
TIS	INNTEKTSSKATT STAT
TIT	TOPPSKATT
TPH	FOLKETRYGDENS HELSEDEL
TPP	FOLKETRYGDENS PENSJONSDEL
TPS	FOLKETRYGDENS SYKEDEL
TPT	TRYGDEAVGIFT
TR	SKATTEREDUKSJON
TRM	MIDLERTIDIG SKATT MED SKATTEREDUKSJONSREGEL, ENSLIGE
TRM2	" " " " PAR
TT	SKATT TOTALT (fratrukket barnetrygd, kontantstøtte og direkte skattefradrag)
UI	TOTALT FRADRAG I INNTEKT (eksklusive særfradrag)
UIA	ANDRE FRADRAG I INNTEKT

UIB	DEL AV FRADRAGSBERETTIGEDE UTGIFTER I BOLIGSELSKAP
UIF	FORELDREFRADRAG I INNTEKT
UIK	UTGIFTER TIL FAGFORENINGSKONTINGENT
UIM	MINSTEFRADRAG AV EGEN INNTEKT
UIMB	" " BARN'S INNTEKT
UIMBB	" " BARNEPENSJON
UIML	" " PÅ LØNN
UIMP	" " PÅ PENSJON
UIMT	" " EKTEFELLETTILLEGGET
UIMX	LØNNSFRADRAG, EGEN INNTEKT
UIMY	LØNNSFRADRAG, BARN'S LØNNSINNTEKT
UINB	SÆRSKILT FRADRAG I NÆRINGSINNTEKT, LANDBRUK
UIP	UTGIFT TIL EGEN PENSJONSFORSIKRING
UIR	RENTEUTGIFTER
UIS	STANDARDFRADRAG I ALT
UISF	SÆRFRADRAG
UISV	STANDARDFRADRAG OG VIRKELIGE UTGIFTER I STILLING
UIT	BRUTTO REISEUTGIFTER
UIV	VIRKELIGE UTGIFTER I STILLING
UPO	PREMIE OFF. PENSJONSORDNING
URTAP	REALISASJONSTAP
UTB	BARNETRYGD ekskl. småbarnstillegget
UTF	FINNMARKSFRADRAG I SKATT
UTG	ANVENDT GODTGJØRELSEFRADRAG
UTK	KONTANTSTØTTE
UTN	TIDLIGERE ÅRS UNDERSKUDD I NÆRING
UTS	SMÅBARNSTILLEGGET TIL BARNETRYGDEN
UTU	FORSØRGERFRADRAG I SKATT FOR BARN OG UNGDOM
UTV	" " VOKSNE BARN
UUN	ÅRETS UNDERSKUDD I NÆRING
X1	ØVRE INNTEKTSGRENSE 1. INTERVALL MINSTEFRADRAG PÅ LØNNSINNTEKT
XX	REDUKSJON AV PERSONINNTEKT PGA TAK
YY	BRUTTO PERSONINNTEKT FØR REDUKSJON
ZZ	TILLATT REDUKSJON AV PERSONINNTEKTEN

Figur- og tabellregister

Figurregister

4.	Resultater fra skatteberegningen og anvendelser av modellen	
4.1.	Gjennomsnittlig skatt og ekvivalent skatt etter henholdsvis bruttoinntekt og ekvivalent bruttoinntekt for hele befolkningen. Kroner per enhet. 2005.....	21
4.2.	Gjennomsnittlig skatteøkning og ekvivalent skatteøkning ved fjerning av pensjonistfordelene etter henholdsvis bruttoinntekt og ekvivalent bruttoinntekt for hele befolkningen. Kroner per enhet. 2005	21
6.	Tilstøtende modeller	
6.1.	Gifte/samboende kvinners arbeidstilbud, simuleringer ved LOTTE-Arbeid med skattesystemer for 2004 og 2006	27

Tabellregister

2.	Databrunnlag og bearbeiding	
2.1.	Antall personer og husholdninger i datagrunnlaget	7
2.2.	Simulerte skatter for hele registeret og tiprosentutvalget, samt avviket mellom dem. 2005	10
4.	Resultater fra skatteberegningen og anvendelser av modellen	
4.1.	Proveny ved referanseberegning og provenyendring ved økt fellesskatt og toppskatt i 2005. Millioner 2005-kroner	18
4.2.	Størrelsen på pensjonistenes skattefordeler i millioner kroner. 2005	19
4.3.	Gjennomsnittlig ekvivalent skattefordel for pensjonister per husholdningsmedlem etter desiler for personens ekvivalente bruttoinntekt i 2005. Kroner	20
4.4.	Gjennomsnittlig skatt ved gjeldende skatteregler i 2005 og økning i skatt ved fjerning av fordelsbeskatning for pensjonister etter bruttoinntekt. Alle personer 17 år og eldre. Kroner	20
4.5.	Gjennomsnittlig ekvivalent skatt ved gjeldende skatteregler i 2005 og økning i ekvivalent skatt ved fjerning av fordelsbeskatning for pensjonister etter ekvivalent bruttoinntekt. Kroner	20
5.	Hvor godt treffer LOTTE-Skatt?	
5.1.	Sammenligning mellom resultater fra LOTTE-Skatt og skattetall for hele populasjonen. 2005	22
5.2.	Sammenligning mellom skattetall for tiprosentutvalget og skattetall for totalutvalget. 2005	23
5.3.	Sammenligning mellom resultater fra LOTTE-Skatt og skattetall for tiprosentutvalget. 2005	23
6.	Tilstøtende modeller	
6.1.	Endring i avgiftsbelastning i ulike inntektsklasser når avgiftsbelastningen øker med 100 kr. per person. Alle personer gruppert etter ekvivalent bruttoinntekt basert på kvadratrotskalaen. Data fremført til 2008 basert på tiprosentgrunnlaget for 2005. (LOTTE-Konsum-2008A)	25
6.2.	Effekter på skatteproveny av å fjerne toppskatten, beregnet ved LOTTE-Arbeid og LOTTE-Skatt. 2007-regler. Millioner kroner	26
7.	Modul for typehushold	
7.1.	Utviklingen i inntektsskatter (medregnet trygdepremier) i prosent av inntekt deflatert med gjennomsnittlig lønnsvekst per normalårsverk. 2001, 2005 og 2006	28
7.2.	Utviklingen i marginale inntektsskatter (medregnet trygdepremier) for inntekt deflatert med gjennomsnittlig lønnsvekst per normalårsverk. 2001, 2005 og 2006. Prosent	29